

DE BAZUIN.

Stemmen uit de Christelijke Gereformeerde Kerk in Nederland.

(Ten voordeele der Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 1 Februari 1889.

Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis worst zijn? Hagg. 1:4

Joel 1: 1a. Slaagt de bazuin!

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 3. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12 1/2 ct. Advertentiën van 1-10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:
H. BULENS,
WINTERSWIJK.

Advertentiën en bestellingen vrachtfrij te adreseeeren aan den Drukker G. Ph. ZALSMAN te Kampen. — Officiële Berichten enz., Stukken der Medewerkers, en Buitenl. Bladen aan de Administratie te Kampen. — Binnenl. Bladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan de REDACTIE TE AMSTERDAM; (Ds. W. H. GISPEN). —

Kerkelijke en Gemeentelijke Berichten, enz.

Classe Bergen-op-Zoom.
Vergadering D. V. Woensdag 13 Febr. a.s. des morgens 11 uur.
De Correspondent,
VAN DIJK.

Class. Verg. te Goes, D. V. Donderdag den 14 Febr. De Prov. deputaten voor het peremptoir examen worden ter bijwonen uitgenodigd. Storting der Coll. voor de Theol. School, Stud., Prov., Em. fonds en voor Veldwijk.
D. DE PREE, Corr.
GOES, 25 Jan. 1889.

SCHOONEBEEK. Nadat wij zes keer werden te leugesteld, slaagden wij nu. Ds. J. van Henten heeft onze roeping aangenomen, dies zijn wij verblijd.
Namens den Kerkeraad,
H. POPPES, Scriba.

WOERDEN, 20 Januari 1889. Heden morgen na de Godsdiensstoefening maakte Broeder Kool van Hutzen, die de gemeente voorgeing, bekend, dat de Heer G. Bos van Lopik die hier als voorganger benoemd is, die benoeming heeft aangenomen. Wij zijn verblijd en danken den Heere. Strekke het tot verheerlijking van Gods Naam en opbouw der gemeente.
Namens den Kerkeraad,
J. VERMEULEN, Scriba.

JOURE, 23 Jan. '89. Heden avond bij het eindigen der Godsdiensstoefening maakte onze geliefde leerder Ds. J. J. Dekkers de gemeente bekend, eene roeping ontvangen te hebben van de gemeente te Oudekerk a/d Amstel. Schenke de Heere hem licht en wijsheid om in dezen een Hem welbehagelijke keuze te doen, kon het zijn, dat hij bij ons mocht blijven.
Namens den Kerkeraad,
J. PRAAAMSA, Scriba.

's GRAVENHAGE, Afd. Wagenstr. 27 Jan. 1889. Heden morgen aan het einde der godsdienst, werden wij, de Gemeente, en zeer velen buiten ons, ten hoogste verrast en verblijd, doordien onze geliefde leerder Ds. J. Wisse Czn. ons bekend maakte, dat hij geen vrymoedigheid had, om het beroep naar Paterson in Amerika aan te nemen; dies wij uit zijnen mond mochten hooren: Ik blijf bij u. De Heere zij geloofd; hetwelk ZEW. toegezongen werd uit Ps. 66: 10.
Namens den Kerkeraad,
J. J. VAN DER WATEREN, Scriba.

NIEUWOLDA, den 28 Januari 1889. Gisteren werden wij verontrast, doordien onze geliefde leerder J. Bruin bekend maakte, voor de tweede maal de roeping der gemeente te Balloo te hebben ontvangen. Dat hij bij ons blijve, is aller wensch.
Namens den Kerkeraad,
T. J. SCHELTENS.

EMMEN, 28 Jan. Gisteren is alhier onder leiding van onzen consultant Ds. R. Huls van N. Amsterdam, uit het voorgestelde tweetal, met bijna algemeene stemmen gekozen, Ds. L. G. Goris te Laagslag.
Moge Gods goedkeuring hierop rusten, en wij spoedig verblijd worden door Zijne daden.
Namens den Kerkeraad,
H. SIKKEN, Scriba.

Ontvangen voor de Theol. School.

Van de Gem. te Dinteloord	16,43
" Schoonebeek	7,66
" Delfzijl (6 Dec. coll.)	25,35
" Appingedam idem	19,86
" Spijk idem	30,83
" 't Zandt idem	20,70
" Siddeburen idem	8,55
" 't Schild idem	2,53
" Schildwolde idem	4,25
" Werkendam idem	17,50
" Uithuizermeeden W. G. idem	22,55
" Uithuizermeeden W. G.	23,19
" Winsum	15,05
" Leens	22,06
" Pieterburen	8,75

J. NEDERHOED,
Peninging.

Ontvangen voor de Uitbreiding der Theol. School de volgende Jaarlijkse bijdragen.

Classis Gorinchem.

Class. Coll. Corresp. Ds. P. Biesterveld te Gorinchem.	Gameren.	f 8,—
Gemeente Langerak.		
Ds. T. Bouma		1,—
P. Bouter		2,—
A. Dempser		1,—
J. de Visscher		2,—
T. Rozendaal		7,50
A. den Hartogh		7,50
G. den Hartogh		1,—
J. de Jong		1,—
J. Ypenburg		1,—
W. Scherpenzeel		1,—

Leertucht in de Ned. Hervormde Kerk.
In het »Kerkelijk Weekblad» van 10 Januari ll. komt W. terug op een bewering van den briefschrijver aan een Vriend te Jeruzalem, voorkomende in de Bazuin van 26 Oct. j.l.
In bedoeld schrijven wordt o. a. beweerd, dat de Ned. Herv. Kerk »het stadium der leertucht voorbij is.»
De geheele passage luidt:
»Voor uw vriend den briefschrijver is het reeds jaren lang duidelijk, dat de Herv. Kerk het stadium van leertucht voorbij is. Alle richtingen en alle handelingen die uitgaan van eene kerkrechtelijke beschouwing, welke op de ontkenning van de leervrijheid rust, zijn anachronistisch. Wie in de Herv. Kerk blijven wil, moet den werkelijken toestand aanvaarden. Hij vindt daar een invloedrijken werkkring, en kan aan het heil der zielen en het zedelijk welzijn van het grootste deel des volks naar hartelust en met al de gaven en krachten, die hem geschonken zijn, arbeiden. Maar hij moet de gedachte aan »verbouwen» naar het oude model verre van zich doen. Durft hij in het huis, zoo als het is, niet blijven dan moet hij »verhuizen.»
»Het dilemma is: of de Ned. Herv. Kerk aanvaarden in haar werkelijken toestand en hare verordeningen eerlijk d. i. Christelijk naleven, gelijk zij dat met volle recht van haredienaren vraagt;

A. Boer f 1,—
P. Voormalen — 50
J. NEDERHOED,
Algem. Theol.
Middelstum, 28 Januari 1889.
naas voor Emer. Pred., Pred. Wed en Weezen.
Classe Zwolle f 31,20
3e coll. '88
Classe Ommen — 5,43
3e coll. '88
Geeoill. op het feest der Jongel.-veren. te den Ham — 3,40
N. N. te 's Bosch — 1,—

De toestand der kas is op dit oogenblik allesbehalve rooskleurig. Enkele gemeenten deden niets; 35 gem. collecteerden slechts eenmaal, en 120 gem. hielden in het gepasseerde jaar geen 3e collecte. Wij willen niet in het publiek wederom de noedklok luiden, maar op de verregaande nalatigheid moesten wij toch wijzen. BROEDERS ZOO KAN HET NIET! Zijn er uog collecten, die niet verantwoord zijn, die moeten in deze week aan den Secretaris opgegeven worden, daar het boekjaar wordt gesloten.
Moge de Heere in alles voorzien!
Het Bestuur,
J. J. KUIJPER, Pr.
C. S. BOSS, Secr.
L. HOEKERS, Penn.

Kas EX. bonis publicis, Zuid-Holland.
Sedert de laatste opgave zijn nog bij mij voor bovengenoemde Kas ingekomen de volgende collecten:
Dordrecht (Kromhout) f 39,37
Sliedrecht — 31,76
Giesdendam — 10,25
Alblasserdam — 13,81
Heerjansdam — 7,50
Strijen — 3,—
Puttershoek nog — 2,35
Bovendien werd ons nog toegezonden een bedrag

menleving, dit juist als een bewijs beschouwen van het echt Protestantisch en nationaal karakter der Herv. Kerk, tegenover het Confessionalisme der Gescheidenen en Doleerenden.
W. is echter van eene tegenovergestelde gedachte.
Hij bewijst met bekende en onwederlegbare feiten, dat de Ned. Herv. Kerk wel degelijk tucht uitoefent op de leer!
Neen!
Hij toont duidelijk aan, dat de werkelijke Nederlandsche Hervormde kerk in 1889 eene leer heeft die men ergens vinden kan; eene leer die nadrukkelijk de hare is, en voor wier handhaving zij zorgt; die zij erkent en belijdt Goddelijk te zijn; vermanende en strafende degenen die eene andere, eene in haar oog ongodelijke leer drijven?
Neen!
Maar wat doet W. dan vraagt ge?
W. verlaat, van stonden aan, het gebied der werkelijkheid en springt op dat der afgetrokken redeneering.

van f 50,— als teruggave van vroeger uit de Kas ontvangen ondersteuning. Een onzer in vorige jaren door de Kas ondersteunde Broeders herinnerde zich de eertijds afgelegde belofte, en zond ons daarom bovengenoemd bedrag. Aan de gemeenten dank voor de hierbij verantwoorde collecten; aan onzen mededienstknecht van Christus insgelijks dank voor de toegezonden f 50,—
Gaarne maak ik van deze gelegenheid gebruik om allen, die uit onze Kas ondersteuning ontvingen, te herinneren aan de belofte, met hunne handtoekening bekrachtigd, om zoodra zij daartoe in de gelegenheid komen, geheel of gedeeltelijk aan de Kas terug te geven, wat ze uit haar ontvingen.
A. LOOTS, Penn.
Pernis, 29/1 1889.

Ontvangen voor de Zending.
Door F. Wieggers, van de Zend.-veren. te Oldehoeve f 5,—
Door K. Zandstra te Nijehaske, van de Chr. Jongel.-veren. »de Prediker» te Heerenveen — 10,—
De Nieuwjaarscoll. van de kinderen der Zondagschool van H. J. Langhout te Giesdendam — 7,50
Door J. Jong te Schellingwoude, uit het heidenbusje op de Zondagschool te Nieuwendam — 5,—
Door Ds. Moolhuizen, van de Jong.-veren. te Beilen — 5,07 1/2
Van H. Heiner te Dedemsvaart, uit het busje — 5,—
Van J. K. te U. — 10,—
Door Ds. Weghelaar, gev. in het kerkzakje te Dirksborn — 2,—
B. J. C. G. DE MOEN,
Peninging.
Doesborgh, 29 Dec. 1889.

Zending onder Israël.
Van Mej. S. v. F., te Voorthuizen f 3,—
Door K. Zandstra, te Nijehaske; van de Chr. Jongelingsv. »de Prediker», te Heerenveen — 7,50
Van L. B. C. te Arnhem — 1,—
Van de Chr. Geref. Gem. te Alblasserdam: collecte bij een bidstond voor Israël, door een lid der Commissie — 14,82 1/2
Van D. Feenstra, te Koudum: antwoord op den scheurkalender van 10-12 Januari — 2,50
Door D. Clewits, te Nederhemert: van de Chr. Jongelingsv. — 1,40

Eerst ge-ft W. eene beschouwing over wat verstaan moet worden door het stadium van leertucht. »Het is, zegt W., die tijdruimte, waarin eene kerk eene leer belijdt, en krachtens den inhoud en den aard dezer leer zelve, niet alleen het recht, maar ook de roeping heeft om haar te handhaven.»
Tegen deze omschrijving hebben wij geene bedenking. Alleen zouden we er aan willen toevoegen: in dit stadium verkeerde de Gereformeerde kerk in Nederland tot op het jaar 1816.
Van deze omschrijving uitgaande, redeneert W. verder: »Is eene kerk dit stadium voorbij, dan is zij daaruit. Zij heeft het dan achter den rug. Zij is dan in een ander stadium gekomen, waarin voor haar van recht noch verplijhting tot handhaving eener leer sprake meer zijn kan, en — waarin zij dus ook geene leer meer heeft.»
Volkomen juist!
En in dit stadium nu verkeert de Ned. Herv. kerk in dezen tijd. Dat is eigenlijk het hart der or anisatie van 1816, in tegenstelling met de vóór dien tijd bestaande organisatie. Het z. g. hiërarchische is het hoofd en de hand, maar de leervrijheid is het hart er van.
Dit is eigenlijk de kwestie tusschen de Gescheidenen van de Herv. Kerk en de Confessioneele in die Kerk.
Het geheele betoog van W. is meer eene bewijsvoering tegen hen die in de Herv. kerk het beginsel der leertucht

Door K. de Gens: gevonden in het kerkzakje der Chr. Geref. Gem., Hooftgracht, Leiden f 1,—
Van Mej. Jacoba Zeldenrijk, te Gouda: alweer uit het busje bij vrienden verzameld f 13,60
Jaarlijkse bijdrage van de winst op Scheurkalenders — 2,— — 15,60
Wanneer wij, bij een blik in bovenstaand lijstje, in aanmerking nemen, hoe maar een enkele wenk noodig is om de liefde voor Israël op te wekken, en hoe, zoowel in gemeentelijke samenkomsten als door vereenigingen en particulieren belangstelling voor Gods onde volk wordt getoond, dan verlevendigt onze moed en dan verstrekt zich in ons de hope, dat God, naar Zijne vele beloften, Israël gedenken, en hem Zijn heil bekend maken zal.
Met hartelijken dank.
E. KROPVELD,
Secr.-Pngmr.

Inwend. Zend. in Noord-Brabant.
Ontfangen:
Door Mevr. Wielenga te Kampen uit het busje van Coraelis Gunnink f 5,—
Door C. Wondergem te Goes van de Chr. Jongel.-ver. »Hebt de waarheid en den vrede lief» — 2,50
Door W. J. van Veen te Dedemsvaart, coll. Jaarf. der Chr. Jongel.-ver. — 4,42
Van A. W. S. te Vlaardingen — 5,—
Van N. N. te 's Bosch — 1,—
Door K. Zandstra te Nijehaske van de Chr. Ger. Jongel.-ver. te Heerenveen — 5,—
Door Ds. A. van der Veen te Midwolda bijeenverzamelde door T. S. en M. M. — 2,—
Uit het busje van de kinderen van den heer J. G. v. d. H. te Kampen — 2,50
Veler steun verblijdde ons! 't Is of men gevoelt: »'t Is voor Brabant dringend noodig.» En zoo is het. Hoe meer de arbeid met kracht voortgezet wordt, hoe meer dit blijkt. De Heere wil den arbeid van onzen broeder zegenen. Dat zij ons een prikkel te meer, om mede arbeiders te zijn in gebed en gaven!
Namens de Comm.,
J. S. VAN DER LINDEN.
's Bosch, 29 Jan. '89.

weerstand dan tegen het standpunt van ons. Eene verdediging van de Confessioneele richting tegen over hen, die even als de Wageninger van 10 Nov. jl. verklaren »zich op het in de Bazuin geteekende standpunt geplaatst te hebben.»
Hoofdgedachte van W's, redeneering is voorts: eene kerk heeft eene leer. De Ned. Herv. kerk is eene kerk. Derhalve heeft de Ned. Herv. kerk eene leer, dan heeft zij ook de roeping die leer te handhaven. Heeft zij geene leer dan is zij geene kerk.
De Ned. Herv. kerk is eene kerk, derhalve heeft zij eene leer.
Waar schnilt hier de sprong in de redeneering?
In het als bewezen aannemen, wat juist bewezen moet worden, dat nl. de Ned. Herv. kerk in 1889 eene leer heeft, waaraan zij kenbaar is en die zij als hare leer handhaaft.
Voorts in de hoofdstelling: eene kerk heeft eene leer.
Zeker de kerk des Heeren heeft de waarachtige en volkomene leer der zaligheid. Doch wij hebben niet gesproken over »eene kerk» maar over de Ned. Herv. kerk, en beweerd, dat die kerk, in onzen tijd, het stadium der leertucht voorbij is. Wij beweren, dat zij dit als haar roem en haar eer, als haar echt Protestantisch karakter beschouwt.
Neen zegt W. als dat waar was, »als de Ned. Herv. kerk recht noch plicht

eer heeft om hare leer te handhaven en dus ook in het geheel niet meer heeft de leer die eens de hare was; ja dan mocht ook gezegd worden, dat er in haar plaats is voor elke overtuiging, die zich met middelen, door de deelgenooten dezer overtuiging voor eerlijk en zedelijk gehouden, wenscht te doen gelden."

Als dat waar was!

Maar waarde W. is dat dan niet waar? Moet ieder verstandig mensch in Nederland niet zeggen, dat dit de blanke, ware waarheid is, meer dan zeventig jaren reeds?

Stel eens, dat Ds. Wolf van Utrecht aanst. Zondag (wat God genadig verhoede!) aan zijne gemeente zegt, dat voortgezette studie hem tot de overtuiging heeft gebracht, dat het gansche Oude Testament zulk een warwinkel is, dat geen verstandig mensch er een touw meer aan kan vast maken. Dat de persoon van Jezus hoogstwaarschijnlijk nooit heeft bestaan, maar een symbooliseerd idee is. Dat al de verhalen van Jezus' opstandig op fictie en vroom bedrog berusten. Dat geen enkele brief, aan Paulus toegekend, geheel echt is, ja dat het zeer twijfelachtig is of er ooit zoodanig een Paulus werkelijk heeft bestaan. Dat Brahminen en Turken en Joden even goed zalig worden als Christenen, indien er ten minste eene zaligheid, een voortleven na den dood bestaat. Indien eens iets zoo ontzettends gebeurde, zou zeker al Gods volk in Nederland, van alle kerkgenootschappen, onuitsprekelijk bedroefd zijn. Het deel der Utrechtsche gemeente, dat nu Ds. W. volgt, zou hem verlaten, en een ander deel zou zich in hem verblijden. Maar zou eenig kerkbestuur, zoo hij niet vrijwillig zijn ambt in de Ned. Herv. Kerk nederlegde, hem op grond van afwijking van de leer uit zijn ambt ontzetten? Zou men hem, indien hij in diezelfde week de zittingen der Synode moest bijwonen, daar weigeren te ontvangen en de deuren der Willemskerk voor hem gesloten houden?

Wij beweren, dat men het niet doen zou en dat men ook geen recht heeft het te doen.

Er zou slechts eene stem door het land gaan, hier eene stemme des geklags en daar eene stemme des gejuichs, over het feit dat een hooggeacht orthodox predikant modern was geworden.

Het smartelijk feit zou slechts gevoegd kunnen worden als bewijs bij de talloos vele bewijzen, dat de Ned. Hervormde kerk het stadium der leertucht voorbij is, en velen zouden de Herv. kerk er om prijzen, dat zij het Protestantsch begrip van gewetensvrijheid, en het uitspreken van elke eerlijke overtuiging op zulk eene uitnemende wijze handhaaft.

Stichtelijke Lectuur.

De kennis van Christus Jezus.

Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijnen Heere! om wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen. Filipp. 3: 8.

I.

Paulus spreekt als een geestelijk mensch. Hij bezat vele voorrechten, waarop de Joden boogden.

»Besneden ten achtsten dage, uit het geslacht van Israël, van den stam van Benjamin, een Hebreër uit de Hebreërs, naar de wet een Farizeër; naar den ijver een vervolger der gemeente; naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, zijnde »onberispelijk,» was hij in aanzien bij het volk, dat den sleutel der kennis verloren had, de schaduw omhelsde voor het wezen, en, van den godsdienst des harten vervreemd, in uitwendige plechtigheden beruste. Zoolang hij niet meer wist dan hij in de school van Gamaliël geleerd had, was hij verheugd over de eer, die hij genoot, en in treurige zelfgenoegzaamheid ingenomen met den lof hem als godsdienstig en vroom toegevaardigd. Maar toen het licht der genade zijn oordeel gezuiverd en hem het gezegende der kennis van Jezus Christus ontdekt had, verdween zijne liefde voor allen roem des vleesches. Niet slechts overbodig, maar schadelijk, hinderlijk voor den waren godsdienst bleek ze hem. In den tekst verklaart hij zulks. »Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijnen Heere, om wiens wil ik al die

dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen." De kennis van Jezus Christus is eene uitnemende. Opzettelijk herhaalt de Apostel, wat hij reeds in het 7de vers had gezegd, want behalve dat het behoort tot de welsprekendheid bij gewichtige zaken te blijven staan, dezelve te herhalen, om ze als 't ware in de gemoederen der hoorders in te drukken, geeft hij er mede te kennen, dat hij in zijn oordeel over den Christus volhardde. Dikwerf sleept hetgeen nieuw is ons mede, worden wij er zóó door vervoerd, dat wij voor niets anders oogden hebben; maar wanneer de glans der nieuwigheid is verdwenen en allerlei gebreken zich voordoen, keeren wij ons teleurgesteld af. Anders was het met Paulus. Hij wil zeggen: ik ben niet bedrogen, toen mij onverwachts het hemelsch licht omscheen, de nieuwigheid van de leer des Evangeliums heeft mij niet gebracht tot verwerping der dingen, die ik vroeger hoogschatte; want in geen enkel opzicht oogste ik bij den Heere teleurstelling in; de hoogachtung voor Hem vermeerdert, de liefde tot Hem klimt van dage tot dage; heb ik, toen zijne heerlijkheid mij geopenbaard werd, aanstonds om zijnen wil alles verlaten, ik wil zulks blijven doen; ik vind niets heerlijk dan Hem alleen, en zeg alledingen vaarwel, hoe dierbaar de wereld die rekent, ik lijd gewillig deze schade, om Jezus te gewinnen.

Hij spreekt van de kennis des Zoons Gods, die den naam »Jezus" dat is Zaligmaker ontving, omdat Hij zijn volk zou zalig maken van hunne zonden.

Om dit werk te kunnen doen moest Hij de Christus wezen, dat is de gezalide tot het Protetisch, Priester- en Koninklijk ambt, welk laatste ambt Hem de benaming geeft van »Heer". Hem den overste der koningen der aarde, wien alle macht is gegeven in den hemel en op de aarde. Het is opmerkelijk, dat Paulus Hem »Zijn Heere" noemt en daarmee verklaart: Hij kwam in de wereld om mij tot zijn eigendom te verkrijgen; Hij kocht mij door zijn bloed en deelede mij door zijn levendmakenden Geest de invloeden der genade mede; aan Hem schonk ik mijn weg; Hem nam ik aan; Hij is mijn heil en mijn sterkte, mijn Al en mijn zalig deel! Waarlijk, het geloof steunt op hechten grond en brengt tot zekerheid. Zoolang de ziel door twijfelingen geslingerd wordt, is vrede in het geweten niet mogelijk. Te twijfelen aan de goedertierenheid en waarheid Gods en aan het onbedriegelijke van zijne beloften is Hem tot een leugenaar te maken.

Hoe zouden Gods kinderen met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade; hoe zouden zij hunne vijanden kunnen uitdagen: »Wie zal beschuldigen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods"; hoe zou Jacobus hen vermanen om te begeeren in geloof, indien men niet ten volle van de Goddelijke genade verzekerd kon zijn? Paulus had veel geloofslijf, veel geloofsvrijmoedigheid en veel geloofszekerheid. Hij kende de betrekking, waarin de Heere tot hem en hij tot den Heere stond; hij wist, wat de Heere voor hem gedaan en in hem had gewrocht. Het was hem bekend, wie Jezus voor den zondaar is, met hoeveel recht Hij zijn Naam draagt en hoe getrouw Hij zijne bediening uitvoert. Aan de Galaten schrijft hij: ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en, hetgeen ik nu in het vleesch leef, dat leef ik door het geloof des Zoons van God, die mij lief gehad heeft, en zichzelf voor mij overgegeven heeft". Aan Timotheus zegt hij: »ik weet, wien ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag." De Romeinen roept hij toe: »want ik ben verzekerd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch ceug ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere." Met benijdenswaardige kalmte gewaagt hij elders van zijn sterven; de vreeze des doods is geweken, waar hij op Christus ziet en zich Diens eigendom weet.

De kennis, waarvan hier sprake is, is niet eene oppervlakkige kennis, die slechts in het hoofd zetelt. Zoo is zij bij de geveinsden. Er is een kennis die niet met liefde gepaard gaat. Zij maakt opgeblazen. De ware kennis van Christus veroorzaakt aandoeningen des gemoeds, genegenheden des harten. Zij sluit erkennen, beminnen, omhelzen in zich.

Paulus, Jezus Christus kennende, wist, dat de Zone Gods geworden was de Zoon van Maria, haar vleesch en bloed, om als Profet Gods wil te openbaren, als Hoogepriester te volbrengen hetgeen noodig was tot verzoening der zonde, als Koning zijner gemeente te regeren en te beschermen; m. a. w.

dat »hij van God geworden was tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en verlossing." Hij erkende en bemindde Hem als zoodanig. Hij wist, dat in de vereeniging met Hem alle zaligheid te vinden is, en verloochende alles, wat die vereeniging belemmeren kon. Uitnemend is deze kennis. De oude wijsgeeren maten de uitnemendheid der wetenschappen naar het voorwerp af. Zoo werd de sterrekunde uitnemender geacht dan de natuurkunde, wijl de glans des hemels al het ondermaansche overtreft! Ook namen zij bij hunne beoordeeling het nut der wetenschappen ten maatstaf.

Ken is die tot de beoefening der deugd bracht, was hooger te waardeeren dan alle wetenschappen, die in bespiegeling eindigen. Beschouwen wij uit dat oogpunt de kennis van Christus, zij zal ons boven alles uitnemend blijken.

NOTTEN.

Leer en Kerkregeering.

De Concept-Acte.

Artikel of punt 3 dezer acte luidt: »dat beiderzijds wordt verklaard dat zij in gehoorzaamheid aan Gods Woord en ter voldoening aan den eisch van art. 27 en v. v. onzer Belijdenis, elken band tusschen zich en het Nederlandsch Hervormdkerkgenootschap, gelijk dit sedert 1816 optrad en nog in zijn organisatie krachtens zijne besturen en reglementen voortbestaat, voor eens en voor altoos, en alzoo finaal verbroken hebben."

Elke gemeente en elk lid en ambtsdrager eener gemeente, hetzij doleerende of Chr. Gereformeerde, verklaart dus dat eene finale verbreking van den band, die vroeger aan het Ned. Herv. Kerkgenootschap verbond, heeft plaats gehad en dat dit is geschied in gehoorzaamheid aan Gods Woord en ter voldoening aan den eisch van Art. 27 en v. v. onzer Belijdenis.

Sedert deze verklaring door de broeders geheel vrijwillig en uit eigener beweging is gegeven, is voor mij de stand der kwestie en de beoordeeling van onze verhouding tot elkaar veranderd. De vraag, of afscheiding dan of het gaan doleeren de ons aangewezen weg is heeft eene andere betekenis gekregen dan zij vroeger had of scheen te hebben.

Beiden erkennen wij te staan buiten en tegenover het Ned. Herv. Kerkgenootschap. Het genootschap is verworpen. Of men dit nu eene afsnijding van het genootschap wil noemen of eene afscheiding er van, dit is geen zaak waar over ik wil twisten en waarom ik mij tegenover broeders durf stellen. Op de vraag: Zijt gij lid van de Hervormde Kerk te A. of B., is beider antwoord zeer beslist. Dit antwoord is van beiden hetzelfde dewijl beiden zeggen: Wij staan buiten het Hervormd Kerkgenootschap.

Feitelijk zijn de Christelijke gereformeerden en de doleerenden »afgescheiden", evenals de Kerken der reformatie dit waren van de Roomsche-Catholieke Kerk.

Aan afscheiding van de Gereformeerde Kerk, dacht noch de een, noch de ander, evenmin als men in de dagen der reformatie dacht aan afscheiding van de Catholieke Kerk. De Hervormde Kerk was voor geen van beiden de Gereformeerde Kerk van vóór 1816.

En nu kan bij deze eenheid in overtuiging nog wel verschil blijven bestaan in de beoordeeling van de beste wijze van handelen om het geheel, de afzonderlijke deelen of de afzonderlijke leden te reformeeren, maar dit brengt geene verandering in de verhouding waarin allen staan tot de Hervormde Kerk.

Zoodra toch gezegd wordt, »dat voor eens en voor altoos en alzoo finaal elke band is verbroken tusschen zich en het Ned. Herv. Kerkgenootschap gelijk dit sedert 1816 optrad", dan is de breuke zoo volkomen mogelijk; en allen die dit verklaren houden op in een kerkrechtelijken zin te zijn wat zij waren, en zij worden wat zij niet geweest zijn.

Waren de omstandigheden in 1834 geweest zooals in 1886 dan had mijn Vader geen drie maanden in de gevangenis doorgebracht omdat hij den 19den October deed wat door Dr. van den Bergh en anderen strafeloos maanden achtereen is geschied. En waren de Kerkbesturen toen niet door de burgerlijke en militaire macht gesteund in het vervolgen van de belijders der Gereformeerde Leer, dan zouden ook toen de Gereformeerden hebben beproefd om bij den burgerlijken rechter hunne aanspraak op de kerkelijke goederen te doen gelden. De mogelijkheid om tot een burgerlijk proces te komen bestond toen niet, maar als zij had bestaan dan had de gemeente Ulrum het zeer zeker gewaagd. Nog voor weinige dagen zeide mijne Moeder: »Velen zeiden tot uw Vader, toen hij met geweld uit de kerk geward

was: Domenie, gij moest gaan procederen, want de goederen komen ons toe en niet de liberalen; en dan zeide uw Vader: dat zeg ik ook, maar wij kunnen het niet tot een proces brengen; de Koning en de geheele regeering is op de hand van de liberalen." En zoo was het. In 1886 was het geheel anders. Er konden processen worden gevoerd en zij zijn gevoerd met het gevolg dat reeds vooraf kon voorzien en met vrij groote, indien al niet volkomene zekerheid worden voorspeld.

DE COCK.

Politieke Beschouwingen.

In den nacht van Zondag op Maandag doorliepen enkele mannen de voornaamste straten van Parijs, ten einde een spottende voorstelling te geven van den uitslag der stemming aldaar van een lid voor de Kamer.

Zij droegen een ladder. Op deze lag een man achterover, recht uitgestrekt. En op die ladder was een groot opschrift aangebracht met de woorden:

Pauvre Jacques, dormez vous?

(Arme Jakob, slaapt gij?)

Jacques heette namelijk de candidaat der vereenigde republikeinse partijen, die, door de Regeering krachtig gesteund, zich van de overwinning op den tegen-candidaat verzekerd hield. Deze was de wel niet beroemde, maar toch beruchte Boulanger; de demagoog, de man van »t beroep op 't volk", van wien niemand weet wat hij eigenlijk wil, van wien de meesten gelooven, dat het hem te doen is om aan 't hoofd der Franschen te staan. Er spookt in 't hoofd van dezen man iets van wat ook Napoleon de eerste bedoelde: verheffing van Frankrijk tegenover 't Buitenland door verheffing van zich zelve tot leider des volks bij uitnemendheid en bij uitsluiting.

Deze man nu heeft Zondag te Parijs, in het hart van Frankrijk, met een meerderheid van ruim 80,000 stemmen gezegevierd op den republikeinse regeerings-candidaat Jacques, doordien hij 244,000 stemmen op zich wist te vereenigen en zelfs in alle arrondissementen van 't district de meerderheid erlangde!

Buitengewoon is dan ook de indruk, dien deze uitslag zoowel binnen als buiten Parijs, zoowel in Frankrijk als buiten Frankrijk maakt.

In de beide Kamers heerschte Maandag de grootste opgewondenheid.

En geen wonder. De republikeinse gevoelens den slag, hun en der republiek door deze beslissing toegebracht; de Regeering is zwaar geschokt. In vele departementen buiten Parijs behaalde Boulanger reeds vroeger telkens de overwinning en nu sloeg hij hen ook in 't groote Parijs met zulk een succes! Blijkbaar kiest de meerderheid des volks voor hem en 't geen hij wil partij Arm volk, »slaapt gij!" roepen wij op onze beurt. Maaktet gij met die woorden niet een parodie op uw eigen dwaasheid en gaat gij niet in 't jaar, waarin gij den 100sten verjaardag der revolutionaire republiek wilt vieren, juist die republiek begraven?

Waarlijk, het volk schijnt weer genoeg te hebben van de parlementaire republiek, reeds lang geteekend door verdeeldheid, eigenaardigheid der revolutie, om zich te werpen in de armen van dezen volksmennis, straks hun president, koning of keizer! Arm volk, slaapt gij, zoo herhalen wij, ook met het oog op 't Buitenland.

Immers, Boulanger is de man van de revanche-politiek tegen Duitsland. In 'ien geest liet hij zich reeds uit toen hij Minister van Oorlog was en — immer liet hij iets van dit zijn streven, bij de verkiezingen, doorschemeren. En het ijdele Fransche volk laat zich zoo gaarne tot zulk een politiek gebruiken Vandaar mede Boulanger's succes!

Nu is ontzeggelijk, zoolang Boulanger nog niet de teugels van 't bewind in handen neemt — voor een dadelijken oorlog geen vrees te koesteren. Maar al zou ook de tegenwoordige Regeering door verstandig beleid zijn komst aan 't roer van Staat kunnen verschuiven, de spanning in 't Buitenland zal desniettemin nu bij den dag toenemen, vooral in Duitsland. Zeker, dat had kan door gematigdheid veel voorkomen, maar evengoed zou het, overtuigd dat Boulanger's verheffing binnen korten tijd zeker en een oorlog daarna hoogst waarschijnlijk is, ook dezen kunnen verhaasten, om des te meer op succes te kunnen rekenen.

In gansch Europa wordt dan ook de critieke toestand erkend, waarin het door de sprake van de stembus te Parijs op Zondag jl. gekomen is.

En daarbij, Neerlands Koning ziek, op 't eind zijner jaren. Doch de Koning der Koningen regeert! Onze Eerste Kamer heeft in de jongste dagen alle hoofdstukken der begroting aangenomen, ook dat van Koloniën, waarvan door sommigen de verwerping gevreesd werd. Niet echter door ons. Het zou ook wat al te opzettelijk geweest zijn nu reeds met dit Ministerie in botsing te komen.

Intusschen is duidelijk gebleken, dat zoolang ook deze Kamer niet »om" gezet wordt door de kiezers bij de verkiezing van leden voor de Prov. Staten, het Ministerie niet tot krachtontwikkeling komen kan. De discussiën gaven er blijk van, dat het Ministerie den moed zijner overtuiging heeft, maar tevens dat de Kamer krachtig remmen wil, en op de hoofdpunten, waarop gelijk recht moet verkregen worden, niet licht toe geven zal.

Laat de kiezers dan gewaarschuwd zijn en niet langer bij de verkiezing van leden voor de Prov. Staten, anders handelen en stemmen dan bij de verkiezing van leden voor de Tweede Kamer.

Na de liberalen zelve de Eerste Kamer gebruiken, om dienst te doen in zake de algemeene politieke beginselen ten nadeele, mogen wij, anti-revolutionairen, niet langer die beginselen bij de stembus voor de Prov. Staten uit het oog verliezen.

Wij vrouwen dan ook dat ons volk tegen Mei—Juni wakker en slagvaardig zijn zal!

NOORDTJL.

AAN EEN VRIEND TE JERUZALEM.

Waar's vriend,

In de verschillende bladen, groote en kleine, is natuurlijk melding gemaakt van het verhandelde op onze Synode. De redactiën nemen op (en kunnen moeilijk anders) hetgeen de correspondenten haar melden. Zoo werd o. a. in de Oprechte Haarlemsche verteld, dat de Synode van Kampen reeds te twaalf ure zou sluiten, na de Concept-acte verworpen te hebben. Op het bericht der komst van Dr. Kuyper heeft zij toen de zitting aangehouden, en nadat Dr. K. in haar midden was verschenen, is zij van besluit veranderd en heeft de acte, op een paar punten na, aangenomen.

Zulk een gang van zaken zou inderdaad wenschelijk geweest zijn voor hen, die in de vereeniging der Gereformeerden niets anders begeeren de zien dan enerzijds een nieuw bewijs van het diplomatiek talent van den leider der antirevolutionairen, en anderzijds een bewijs van de dwaasheid en de verblindende der afgescheidenen.

Het eenvoudige feit is intusschen, dat de Considerans en de eerste elf punten, en daarna de geheele Concept-acte, zoo als zij op punten 12, 13, 14, door de heeren Beuker en Littooj geamendeerd was, Vrijdagmorgen reeds was aangenomen. Na het spreken van Dr. Kuyper is er niets meer veranderd. De Synode besloot met groote meerderheid van stemmen bij het eenmaal genomen besluit te blijven.

Er was eene kleine minderheid op de Synode, die al dadelijk begon met allerlei aanmerkingen op de deputaten, in minder vleeiende bewoordingen, in het midden te brengen. Kennelijk was het doel der oppositie de Synode te bewegen om de handelingen der deputaten onwettig te verklaren.

Had de Synode zich daartoe laten bewegen, dan hadden we natuurlijk dadelijk weder naar huis kunnen gaan en de Concept-acte niet in behandeling kunnen nemen.

De Synode oordeelde echter, dat de deputaten in de gegeven omstandigheden, wat het formeel betreft, niet anders konden handelen dan zij gedaan hadden, en maakte met deze besissing uit, dat zij de Concept-acte in behandeling wenschte te nemen.

Men begon toen met het woord »Geheim", dat onderstreept op den omslag gedrukt is. Een der sprekers verhaalde dat, toen hij dat ding ontving, juist een collega zich bij hem bevond aan wien hij, dat woord »geheim" ziende, 't stuk overgaf met de woorden: daar lees jij 't maar vast!

Nu, daar heeft die broeder waarlijk geen kwaad aangedaan. Ik zelf heb den inhoud er van, in hoofdzaak, aan mijn kerkeraad medegedeeld. De eenige bedoeling van het woord »Geheim" was publieke bespreking te voorkomen, en niet vooraf Synode te houden in de bladen. Ook moesten de deputaten verslag doen van hetgeen zij bericht hadden aan de Synode die hen gedeputeerd had. De Synode alleen was bevoegd de stukken publiek te maken, en dit heeft zij ook terstond gedaan, nadat zij er kennis van had genomen.

Toen die storm voorbij was, begon men aan de Considerans en de eerste artikelen. Volzin voor volzin werd gecitiseerd en hier en daar werden amendementen voorgesteld, die echter alle met groote meerderheid verworpen werden.

Eindelijk kwam punt 4 aan de orde, het punt waar eigenlijk de theorie van de voorgestelde vereeniging is uitgedrukt. Dit punt is het hoofdpunt, het punt waar het beginsel in zit.

Dit punt luidt als volgt:

»40. Dat er bij beider gemeenschappelijke oorsprong uit de Gereformeerde Kerken onzer vaderen, bij beider onvoorwaardelijk breken met het Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap, en bij beider getijde bedoeling wat Belijdenis, Liturgie en Kerkenordeering aangaat, nochtans een onmiskenbaar onderscheid bestaat in de wijze, waarop zij tot reformatie van de verbasterde Kerken gekomen zijn. Een onderscheid, dat wel hoofdzakelijk voortspruit uit den onderscheiden loop der historische gebeurtenissen in 1834 en 1886, maar toch ook zeker verschil van zinswijze insluit ten opzichte van de beste wegen om bij zoo diep gezonken toestand der Kerk tot reformatie over te gaan, welk verschil wij niet wenschen te verbloemen maar duidelijk te constateren. Echter onder bijvoeging dat zij over en weder, voor wat het wezen der zaak aangaat, het breken met bovengenoemd Kerkgenootschap en in 1834 en in 1886 stellen als in gehoorzaamheid aan Gods woord te zijn geschied. En in elk geval oordeelende, dat beider uiteenlopende zinswijze over den modus quo te rekenen is tot de dingen die men in elkander dragen zal, en die nimmer vrijheid kunnen schenken om of de eenheid der Kerken te verscheuren of haar weer saamsmelten te verhinderen."

Als gij dit punt nu nauwkeurig leest en aandachtig overweegt zult gij, denk ik, mij toestemmen, dat daarin het eigenlijke beginsel der vereeniging, de theorie, waarop al het andere rust, is uitgedrukt en omschreven wordt.

De oppositie kwam er telkens op terug, dat de deputaten van de lijn van Assen waren afgeweken. Wanneer gij echter dit punt 4 vergelijkt met punten 1 en 2 van het te Assen aangenomen voorstel, zult gij spoedig zien, dat punt vier van de Concept-acte schier woordelijk uitdrukt, wat te Assen werd aangenomen.

Laat mij u het aangenomen voorstel van Assen, wat dit punt betreft, mogen herinneren.

Het luidt: »Overwegende, dat de Ned. Geref. Kerken in België, Kerkenordening en Liturgie volkomen met ons overeenstemmen, zijn we tot vereeniging met deze Kerken ten volle bereid wanneer zij, wat dat eerste punt van behandeling betreft, slechts het navolgende verklaren:

10. Dat zij (de Doleerenden) in gehoorzaamheid aan 's Heeren woord en in overeenstemming met art. 27-29 onzer Belgijde-nis, met het Ned. Herv. Kerkgenootschap, zoo als het sedert 1816 met zijne organisatie, besturen en reglementen bestaat, volkomen gebroken hebben."

20. Dat zij de afscheiding van gemeld genootschap, zooals ze in 1834 plaats had, erkennen, als geschied te zijn in gehoorzaamheid aan en in overeenstemming met Gods woord, en daarmede ook de plaatselijke Gemeenten der Christ. Ger. Kerk als wettige openbaring van het lichaam Christi."

Noch de deputaten noch de Synode te Kampen zijn dus van de lijn van Assen afgeweken. Wie de punten 2, 3 en 4 van de Concept-acte vergelijkt met de punten 1 en 2 van het te Assen aangenomen voorstel, zal dit spoedig inzien.

Om bij de beldsprak van »lijn" te blijven, de Synode van Assen zelf heeft dubbel spoor gelegd. Dat dubbel spoor is in de acte behouden. Toen de Synode van Kampen de punten 2 en 4 der acte met 35 tegen 5 stemmen aannam, bleef zij dus zich zelven volkomen gelijk. Had zij deze punten verworpen, zij zou zichzelf weersproken hebben.

Het gaat dan ook niet aan, iemand er een verwijt van te maken, dat de acte tweezinnig is. Dit tweezinnige is hoofdvoorwaarde van de vereeniging. Konden de Ned. Gereformeerden tot ons standpunt overkomen of wij tot het hunne, dan viel het tweezinnige terstond weg. Maar dezen eisch heeft onze Synode niet gesteld. Alle voorstellen, die de strekking hadden om het beginsel van afscheiding van de plaatselijke gemeente, als het eenig ware te handhaven, heeft zij verworpen. Zij heeft twee methoden van reformatie erkend en geaccepteerd. En van deze grondgedachte gaat de geheele acte uit.

Waren wij nu reeds kerkelijk vereenigd, ook dan nog zou verschil van beschouwing kunnen bestaan. Het heeft ook altijd bestaan onder de Gescheidenen zelve.

Toen de Synode van Assen het voorstel Beuker had aangenomen, gevoelde ik dan ook ten volle, dat de door anderen en mij verdedigde zienswijze niet de overtuiging uitdrukte van onze kerk in het algemeen. Men wilde vereeniging niet op grond van Liturgie, Kerkenordening en Belgijdenis. Men wilde elkander in den modus quo (de wijze waarop) het breken met het Ned. Herv. Kerkgenootschap geschiedde, niet binden, indien het maar een werkelijk, een finaal, een breken voor altoos ware.

In dit opzicht gaat de acte zelfs te ver. Beter zou het geweest zijn, indien het bij een voorwaardelijk breken gebleven ware, een breken totdat het Ned. Herv. Kerkgenootschap terugkeert tot de leertucht, of, zoo als men het vroeger zeide: tot de leer, tucht en dienst der Dordtsche Vaders.

Indien dit nog eens, door Gods groote barmhartigheid, mocht geschieden, dan zou in waarheid de reformatie, die zoowel Gescheidenen als Doleerenden bedoelen, kunnen volbracht worden. Dan zou Juda Efraim en Efraim Juda niet meer benauwen. Maar zoolang dit niet geschiedt, zullen we elkander in veel moeten verdragen, en doen wat in ons vermogen is om de onderlinge verdeeldheid ten minste zooveel mogelijk te beperken.

Ik geloof u nu stof gegeven te hebben, om de dingen op een afstand en onpartijdig te kunnen beoordeelen.

Gode bevolen,
t.
GISPEN.

Eene nieuwe Geref. Dogmatiek.

Voor een paar maanden werd in Amerika in het licht gezonden: *Dogmatic Theology*, by William G. T. Shedd, 2 vol. Charles Scribner's son 1888, (prijs 7 dollars), waarop we met een kort woord de aandacht willen vestigen. Prof. Shedd is sedert 1874 hoogleraar in de system. Theologie aan het theolog. Union Seminarie te New York. Verschillende werken, die acht-ereenvolgens van hem het licht zagen, hebben hem een beroemde naam onder de Amerikaanse theologen van Geref. Belgijdenis gegeven. Zijn jongste dogmatische arbeid is terstond met groote ingenomenheid en bijzondere waardering ontvangen.

De korte voorrede, welke Shedd aan zijne dogmatiek laat voorafgaan, doet dan ook iets uitnemends verwachten. De leer, die hij erin voordragen zal, beschrijft hij als van de Augustiniaansch-Calvinistische type; soms heeft hij zelfs het oudere Calvinisme boven het jongere gekozen en wijkt daarin misschien het meest van andere Geref. dogmatici in den tegenwoordigen tijd af. Hij is met de patristische, scholastische en reformatische theologie meer te rade gegaan dan met de nieuwere. Hierin onderscheidt zijn werk zich zeer van dat van Hodge. Shedd brengt de Deutsche Vermittelungstheologie slechts enkele malen ter sprake; het stelsel van Ritschl gaat hij stilzwijgend voorbij, al baalt hij diens hoofdwerk ook eenmaal aan II 142. Hij is n.l. van oordeel, dat ééne eeuw nu niet in alles boven alle andere uitmunt, en dat het denken van Anselmus over de natuur van God, van Athanasius over de Triniteit, van Augustinus over de zonde, van de Hervormers over de verzoening in diepte alle gedachte na hen verre heeft overtroffen. Hij slaat meer acht op den breeden stroom en den vasten gang der eeuwen, dan op de telkens opkomende nieuwe meeningen, die meer in

een nieuwsblad dan in een wetenschappelijk werk op haar plaats zijn.

Indedaad geeft ons Prof. Shedd in zijne dogmatiek een werk, dat met vele deugden is versierd. De uitwendige gedaante beantwoordt geheel aan wat wij van de Engelsche en Amerikaanse pers in dit soort van werken gewoon zijn. De stijl is duidelijk en bevallig; de schrijver is altijd zelf met zijne ziel bij het onderwerp, is levendig en opgewekt in zijne voorstelling en weet ons steeds belangstelling in te boezemen voor de zaken die hij behandelt. Het zijn twee dikke deelen, het eene van 546, het andere van 754 bladzijden, maar de lectuur vervelt niet, de schrijver blijft ten einde toe frisch. Voorts is de auteur een gereformeerd theoloog, die in alle cardinale leerstukken overeenstemt met de Westminster'sche Confessie. Sommige hoofdstukken zijn ook zeer belangrijk, lezing en overdenking ten volle waard; ze geven niet alleen gedachten, zij wekken ook tot nadenken op. Ik reken hiertoe vooral de capita over den mensch II 3 v. over 's menschen wil II 115 v., over de erfzonde II 168 v. en over de wedergeboorte II 490 v.

Maar toch kan ik niet zeggen, dat het werk van Prof. Shedd geheel voldoet aan de verwachting, die hij in zijne voorrede had opgewekt. Nadat in eene inleiding over de methode, indeeling en natuur der Theologie is gesproken, worden de dogmata over de Schrift, God, mensch, Christus, het heil, en de laatste dingen in gewone orde achtereenvolgens behandeld. Opmerkelijk is het echter, dat vele belangrijke dogmata, niet alleen over de engelen en de duivelen, maar ook over het koningschap van Christus, over zijne staten, over de Kerk enz. in het geheel niet; andere bijv. over de voorzienigheid, de rechtvaardiging, de heiligmaking, de genademiddelen zeer sober; en nog andere bijv. over de Schrift, de wonderen, het duizendjarig rijk enz. zeer onbevredigend worden ter sprake gebracht. En in de verschillende hoofdstukken laat de orde der behandeling dikwerf veel te wenschen over. Herhalingen ontbreken dan ook niet; in den locus bijv. over de natuur Gods I 151 v. komt veel voor wat later nog eens in de hoofdstukken over de Triniteit en de eigenschappen Gods terugkeert.

Voorts treft ons, dat Shedd, terwijl hij de Christologische methode in de dogmatiek terecht verwerpt, toch de theologische methode niet beslist aanvaardt en zegt I 6, dat de theologie met drie objecten heeft te doen, God, mensch en Godmensch. Van dit halslachte in de methode levert zijne dogmatiek dan ook overvloedig bewijs. Hiermee hangt ten nauwste samen de methode van behandeling, welke Shedd bij ieder dogma op zichzelf toepast. Hij beweert n.l. I 10, dat die behandeling moet wezen ten eerste exegetisch (schriftuurlijk) en ten tweede rationeel. Nu is het Schriftgebruik dikwijls zeer oppervlakkig, meestal niet veel meer dan een saamrijgen van teksten, zonder eenige exegese. Des te meer waarde wordt er telkens aan de »rationeële" behandeling van de dogmata gehecht. Hij geloof niet alleen dat de Theologie eene wetenschap is, maar is overtuigd dat de zekerheid in moraal en metaphysica veel sterker is dan in de natuurwetenschap I 27 v.; hij leert het aangeboren zijn der Godsidee, zonder daarbij te onderscheiden tusschen de ingeschapene Godskennis, zooals scholastische en gereformeerde theologen deze aannamen, en den valschen vorm der aangeboren Godsidee waarin het dualisme van Cartesius die goot. Hij handhaaft zoo sterk mogelijk de waarde en kracht der bewijzen voor het bestaan Gods, en heeft vooral voor het ontologische van Anselmus warme sympathie I 222 v. Hij geeft eene philosophische constructie der Triniteitsleer op het voetspoor van Augustinus, maar maakt daarbij meer gebruik van de moderne denkbeelden over persoonlijkheid en zelfbewustzijn I 185 v. En voorts worden ook andere dogmata telkens met behulp der rede bewezen en verdedigd.

Eindelijk zijn er enkele dogmata, die Shedd op eene eigene wijze voordraagt en toelicht. Zoo is hij lo trichotomist en acht hij, dat de »ziel" de kiem en de innerlijke realiteit van het lichaam bevat en bij de opstanding nieuwe stof uit de aarde zich zal assimileren II (56). Hij is 20 sterk traducianist; vooral om te kunnen vasthouden, dat de zonde van Adam ons is niet toegerekend omdat hij ons Verbonds-hoofd en onze vertegenwoordiger was, maar omdat hij ons natuurlijk hoofd is en wij geestelijk zoowel als lichamelijk een met hem zijn en van hem afstammen II 34 v. De menschelijke natuur, die volgens het realistisch gevoelen van Shedd objectief is, heeft in Adam gezondigd, en wij in haar. Tegenhanger daarvan is, dat ook de toerekening van Christus' gerechtigheid geschiedt op grond van onze geestelijke vereeniging met Hem door het geloof II 533 v. Shedd neemt 30 niet drie, maar in overeenstemming met de oude psychologie twee vermogens aan in de menschelijke ziel II 125. De hartstochten en genegheden (het hart) behooren thuis onder den wil. De wil als noumenon (de grond-richting, de inclinatie) is vrij, d. i. door Adams zonde vrijwillig in een boozen wil omgezet, maar de wil als phaenomenon (de volities) is krachtens die inclinatie noodzakelijk II 142. Verandering van den wil in eerstgenoemden zin is alleen mogelijk door wedergeboorte, waarin de mensch geheel passief is II 498 v., en die niet geschiedt door middel van het Woord, maar onmiddellijk en rechtstreeks door den H. Geest II 505 v. Maar wel is mogelijk voorbereiding voor de wedergeboorte. Een onbekend mensch kan toch met behulp der algemeene genade ernstig het Woord Gods hooren en onderzoeken, zich overtuigen van zijne schuld en onmacht en alzoo tot God bidden om wedergeboorte en bekeering. Dit alles is dan geen zalig-

makende kennis, en heeft dus ook niet onfeilbare zekerheid der zaligheid. Maar het is toch zeer waarschijnlijk (probable), dat God hem dan wederbaren zal II 511 v. Eindelijk is Shedd 40 streng infralapsarisch. De toelating der zonde is zuiver negatief I 419, 444. De voldoening in Christus is universeel, de subjectieve verzoening is particulier. Soms zegt Shedd, dat de algemeenschap der objectieve voldoening beperkt wordt door het ongeloof II 437, 440 v., dan weer door de verkiezing II 470 v., en hij eindigt met te zeggen dat Christus alleen stiert voor de uitverkorenen II 476 v. Maar de uitverkiezing wordt door Shedd zeer ruim opgevat. Ofschoon de eenigheid der straf vasthoudende en de mogelijkheid van bekeering na den dood bestrijdende, geloof hij toch dat het getal van Jezus onderdanen veel grooter zal zijn dan dat van Satan. De woorden: velen zijn geroepen, maar weinigen zijn uitverkoren, golden alleen in Jezus tijd II 712. Zeer velen, de meesten worden behouden. Ook onder de Heidenen worden er velen wedergeboren door den H. Geest zonder het woord I 436 II 704. De doop is bij jongstervende kinderen een onfeilbaar bewijs en anders een waarschijnlijk (probable) bewijs van wedergeboorte II 576 v. De hel is een kleine plek in 't heelal II 745.

Dit zijn de voornaamste gevoees van Prof. Shedd, welke in hare ongewoonden of in hare afwijking van de Augustiniaansch Calvinistische type der leer bijzonder de aandacht trekken. Ik deel ze hier mede, niet om ze aan eene kritiek te onderwerpen, maar om belangstellenden eenigermate den geest te doen kennen, waarin deze Geref. dogmatiek geschreven is. Eene uiteenzetting der Goddelijke waarheid in den geest van Augustinus en Calvijn is tegenwoordig een zoo zeldzaam verschijnsel, dat het wel de moeite waard is dat er in meer algemeenen kring nota van genomen worde. Bovendien stelt ons een werk als van Prof. Shedd uitnemend op de hoogte, in welke richting de Gereformeerde Theologie in Amerika heengeleid wordt.

H. BAVINCK.

Amendementen-Utrecht.

Nu ook andere bladen deze amendementen der Synode van de Nederl. Ger. te Utrecht mededeelden, geven wij ze hier ook woordelijk, hoewel de zakelijke inhoud reeds in ons verslag stond.

Op art. 12, Amendement Beuker-Littooij, werd voorgesteld:

In art. 12, al. 1, voor de woorden »zal van weerszijden" enz. te lezen »zal noch door eenen anderen Kerkeraad noch door de Klassis eene andere gemeente of Kerkeraad naast of tegenover de bestaanden worden geformeerd."

Art. 13 & 14 luiden als Kampen voorstelt, doch met weêrinnassching van de uitgevallen woorden: »welke reeds in dit kerkverband was opgenomen."

Hierop volge een nieuwe artikel 15. »Als Kerkeraad in den zin van het vorig artikel zal zich een Kerkeraad ook dan kunnen aanmelden, als zijn leden wel verkozen zijn en de benoeming tot het ambt hebben aangenomen, al is het ook dat zij nog buiten de mogelijkheid verkeerden om te voldoen aan alle bepalingen van de artikelen 22 & 38 der Kerkenordening.

Op het amendement-Littooij over de Theologische Opleiding enz. wordt voorgesteld: dat art. 14 der Concept-acte onveranderd blijve.

Bij het Concept-bericht aan de Overheid komt in plaats van den laatsten volzin:

»Tot bijstand van den Kerkeraad bij de handelingen, wier verrichting voortvloeit uit de wegvalling van het Reglement van 1870 zijn stemgerechtigd allen die onder de werking van gemeld Reglement stemrecht bezaten, voorzooveel zij opkomen in de vergadering te dien einde door den Kerkeraad bij afkondiging van den kansel minstens 4 dagen tevoren saamgeroepen.

»Na afloop van deze vergadering zijn stemgerechtigd alle broeders, die tot het Heilig Avondmaal zijn en blijven toegelaten; en wat de stoffelijke belangen betreft, ook zij aan wie dit nader bij Kerkeraadbesluit mocht worden toegekend."

In de 20 der verklaringen aan 't slot moet staan volgens de Concept-acte niet »gereformeerde kerken" maar »gereformeerde." En in art. 13, begin der grondslagen niet »gereformeerde kerkverband" maar »gereformeerde," zie *Bijblad Basin* nr. 3.

Effatha.

In dank ontvangen:
Uit het busje van Gez. Bergman te Zutphen f 2,50
Door Stud. Veltman; Van de Christ. Zangvereen. te Spijk (Gron.) > 2,50
Gevonden in 't kerkzakje d. Chr. Gem. aldaar > 1,—
Bij die laatste gift is deze goede wensch gevoegd, dien wij geheel deelen en gaarne in ruimeren kring bekend maken: »en ik hoop dat de Commissie nog door velen in haar belangrijk werk gestuwd moge worden."

L. L.
K. 30 Jan,

Sommige Engelsche predikers verzetten zich tegen de nieuwe Engelsche vertaling of revisie van de H. Schrift, hoewel deze door velen beter geacht wordt, omdat hunne preeken op de oude vertaling gemaakt zijn. Hiertegen wordt echter ingebracht: dat zulk een tegenstand zeer ongegrond is. Want zoo de nieuwe vertaling een algemeene slachting onder de oude geliefkoosde preeken te weeg mocht brengen, dan kan dit niet anders dan weldadig voor gemeente en leeraars zelve zijn. Daarom veranderen de Wesleyaansche predikers juist om de drie jaren van standplaats, opdat de gemeente niet door die oude stokpaardjes zou dood gereden worden. Een goede herziening der Bij-

belvertaling en een omsmelting van oude preeken moet wel, met de hulp des Geestes, een nieuw leven onder het volk wekken.

De Christelijke Jongelings-Vereeniging te Boston in N. Amerika heeft reeds jaren een arbeid en liefdedienst verricht, genoemd: »Wandelrijs voor invaliden". Voor rekening der vereeniging worden dezen rijtuigen gegeven, om hen bij herstel de frissche lucht te doen genieten. Verloopen zomer maakten 1961 personen hier gebruik van. Nog werden 1276 biljetten uitgegeven en 2800 tramkaartjes, om naar de zee te kunnen gaan of andere plaatsen tot herstel.

De opperste rechtbank van Utah heeft onlangs ten nadeele beslist der Mormonen, zoodat zij volgens die uitspraak zullen moeten ontbonden, en hun goederen verbeurd verklaard worden ten voordeele van den staat. De Mormonen appelleren bij het opperste gerechtshof der Vereenigde Staten.

Van 1 Januari 1889 af zouden de ter dood veroordeelden in den staat New-York met electriciteit gedood worden. De keuze der machine is aan den sheriff gelaten.

Kardinaal Jozef Pecci, broeder van Paus Leo XIII, is, naar men zegt, op raad van zijn broeder, overgegaan tot de orde der Jezufeten.

In Parijs worden door de administratie der lijksstaatsies zekere procenten geheven ten behoeve der kerk, waartoe de overledene behoort. Deze bedroegen nu in 1887 de som van 1,862,861 francs. Hiervan ontving de Hervormde Kerk omtrent 50,000 frs; de Luthersche 28.000 en de Synagoge 32.000 francs.

De Engelsche Zendingskommissie voor Afrika is aangeschreven, dat, om de tusschenkomst der Engelsche regering tot bestrijding van den slavenhandel en de handelaars op de kust van Zanzibar, het wenschelijk is, dat alle Europeanen van de stations uit het binnenland vertrekken.

Het dorpe Chaudin in de vallei Berech der Hooge Alpen zal weldra niet meer zijn, zegt men; overmits alle ingezetenen hun woonplaats gaan verlaten, en besloten hebben hunne eigendommen in ruil te geven aan den staat voor gronden in Afrika, alwaar zij eene kolonie willen stichten. Onweders, stortvloed, stormen, hagel, vorst hebben den opzichzelf reeds schrallen grond geheel ongeschikt gemaakt, en planten, boomen, dieren en menschen uitgemergeld.

Uit Frankrijk klaagt men over de slinksche wijze, waarop de Zevende-dags-Baptisten zich zoeken in te dringen en bekeerlingen te maken. Zij dienen zich bij den Leeraar aan met werkjes die hun doel niet verraden, vragen dan adressen der gemeentelieden, doch dezen bieden zij al hun geschriften die voor hun gevoelens spreken, en trachten hen ertoe over te halen.

Eerst is een keizerlijk bevel gekomen, dat alle onderwijzers en onderwijzeressen de Russische taal moeten aanleeren. Thans is een Ministerieel bevel gegeven, volgens hetwelk Augustus 1889 de uiterste termijn is, om zich in die taal te bekwamen. Het doel is, om met hun oorspronkelijke taal ook hun Luthersechen godsdienst uit te roeien.

Op het eiland Cuba, dat bijna geheel Roomsche is, is een groote beweging voor het Protestantisme ontstaan. De predikant Dix is zelf een bekeerde Roomsche; in een hospitaal te New-York werd hij door het Bijbel-lezen van een diakones daartoe gebracht. Na in 1885 geordend te zijn, is hij naar zijn eiland terug gekeerd en heeft het geëvangelijsel. Thans na twee jaren arbeids telt Cuba reeds zes kerken en 12 evangelizatie-zalen. De toehoorders kunnen menigwerf geen plaats krijgen. Ook heeft men er meer dan achttien Zondagscholen, die bezocht worden door 2000 kinderen.

Het Doofstommen-gesticht te St. Hippolyte du Fort hield ook dit jaar zijn jaarfeest. Vier en twintig predikanten waren erbij tegenwoordig. De zitting werd geopend met het lezen van I Kor. 13 door den gediplomeerden doofstomme Victor Lagier. Zes en vijftig kweekelingen waren dit jaar aanwezig. De ontvangsten waren heel wat meer dan de uitgaven. Aan de iurichting is o. a. een boekbinderij verbonden. Des avonds werd nog een godsdienstoefening gehouden in de kerk St. Hippolyte door den predikant Roberty van Lyon over Rom. 12: 12.

Napoleon op St. Helena.

Toen Napoleon I op St. Helena gevangen zat, gaf hij zich dikwerf aan historische en wijsgeerige studiën over o. a. met zijn vriend las Cases; met wien hij, zonder Daniël te kennen, zegt Gaussen, tot hetzelfde wereld-historisch plan kwam, als het beeld van Daniël ons leert. Eens kwam hij met den Graaf de Montholon en den Generaal Bertrand over den Christelijken godsdienst te redeneeren. Toensprak Napoleon de volgende gevoelens uit.

»Alexander, Cesar, Karel de Groote en ik hebben groote rijken gesticht, maar waarop hebben onze scheppingen gesteed? Op de macht! Jezus alleen heeft zijn rijk op de liefde gegrond en heden nog zonden miljoenen van menschen voor hem sterven. Het is niet één dag of één veldslag, die den Christelijken Godsdienst in de wereld de zege verschaft hebben. Neen een oorlog is het, een lange strijd van drie eeuwen; begonnen door de apostelen en

voortgezet door hunne navolgers. In dezen oorlog staan alle koningen en alle machten op de eene zijde; op de andere zijde zie ik geen leger, maar eene geheimnisvolle kracht van eenige menschen, die hier en daar in alle deelen der wereld uitgespreid zijn en die geen ander bondsteecken hebben, dan het gemeenschappelijk geloof aan het mysterie des kruises. Ik sterf vóór den tijd en mijn lichaam zal aan de aarde worden wedergegeven, om in haar een spijze der wormen te worden. Dat is het weldra voor ons staande einde van den grooten Napoleon! Welk een machtige afstand tusschen mijn diepe ellende en het eeuwige rijk van Christus, dat gepredikt, geliefd, aangebeden wordt en zich over de geheele wereld uitbreidt! Heet dat sterven? Heet dat niet veel meer leven? De dood van Christus is de dood van God."

Hierop zweeg Napoleon en toen de Generaal Bertrand niet antwoordde, zeide hij nog: »Begrijp zij niet, dat Jezus Christus God is, zoo heb ik ongelijk gehad met u tot generaal te maken."

Indien Napoleon dit zoo gezegd heeft, zeggen wij op dat woordje begrijpen: dat vleesch en bloed noch het verstand zulk eene erkenenis voortbrengen kunnen, alleen de Geest Gods. Doch zijne erkenenis moge miljoenen menschen, die zooveel minder zijn dan Napoleon, beschaamen.

VEREENIGING VOOR Geref. SCHOOLONDERWIJS. RED. DS. T. BOS FILIPPUS. RED. DS. E. KROFVELD.

Aan Commissiën van scholen, die door onze Vereeniging gesubsidieerd worden, wordt door dezen bekend gemaakt, dat zij de kwitantien voor subsidie, loopende tot 1 Juli 1889, bij ondergeteekende kunnen inzenden. Zoodra hij van den Secretaris bericht ontvangt, dat deze de door hem verzonden jaarstaten ingevuld heeft terug ontvangen, zal, voor zoover de kas het toelaat, de uitbetaling plaats hebben.

J. NEDERHOED, Penningm.
Middelstum, 21 Jan. 1889.

»Filippus."

Gratis Traktaat-verspreiding.
Week aan week vermenigvuldigen de aanvragen om gratis traktaaten te ontvangen. Is het aan de eene zijde verblijdend, dat de geschriften van »Filippus" worden verlangd, aan de andere zijde behoef het zeker geen betoog, dat voortdurende ondersteuning en toetreding van leden noodzakelijk blijft om aan al de aanvragen te kunnen voldoen. Aangenaam is het ons daarom, onder hartelijke dankbetuiging aan de gevers, weder de volgende, sedert 1 Jan. l. l. ontvangen giften te mogen vermelden, n. l.:

Van J. B. te H.	f 0,50
» A. N. te A. Bij het opmaken van balans	> 2,50
» Mej. S. v. F. te V.	> 1,—
» twee Militairen, ieder f 1,—	> 2,—
» P. H. v. d. W. te L.	> 0,25
» de Zondagsschool te N. Pekela	> 5,—
» A. B. C. te Arnhem	> 1,—

Door Ds. v. d. L. van N. N. te 's Bosch > 1,—
Werden wij door deze giften verblijd, aangenaam was het ons, ook in deze maand reeds eenige nieuwe leden en vereenigingen te mogen inschrijven; toch bleef een zeer groot aantal toezegzondene circulaire nog onbeantwoord. Wie mogen wij nog als lid van »Filippus" inschrijven? Wie zendt ons nog eene bijdrage voor de zoo noodige traktaat-verspreiding? Beide zaken toch strekken, onder 's Heeren zegen, ter bevordering van Gods Koninkrijk. De Heere, die zijne discipelen de bede in het harte heeft gelegd: »Uw koninkrijk come!" neige daartoe nog vele harten.

Namens het Bestuur,
H. HOORF Jz.,
Penningmeester van »Filippus."
Kampen, 25 Januari 1889.

Hoe men gescheidenen maakt.

Iemand uit Kampen, die de zittingen onzer Synode niet heeft bijgewoond, schreef het volgende aan de *Haarlemsche Courant*: »Voorzoover we uit de ons verstrekte mededeelingen kunnen opmaken, was op genoemde Synode, welke gistermiddag te 12 ure gesloten werd, welkelijk besloten, de ontwerp-acte tot ineensmelting met de Ned. Geref. Kerk niet aan te nemen. Van dit besluit werd telegraphisch bericht gezonden naar de Synode te Utrecht. Daarop kwamen, met den trein van 's avonds half negen, hier aan de deputaten der Synode, de heeren dr. A. Kuiper en dr. mr. van den Bergh. Toen was er te half tien van nieuws vergadering, welke tot 's nachts ongeveer half vier duurde. De uitslag dezer laatste vergadering was eindelijk, dat in beginsel de ontwerp-acte tot ineensmelting werd aangenomen. Over twee punten kon men het echter nog niet eens worden, en nu benoemde men eene commissie van 5 leden, die zal trachten ook over deze twee punten overeenstemming te verkrijgen."

Dit van 't begin tot het einde leugenachtig bericht is natuurlijk door verschillende bladen, o. a. door de *Kerkelijke Courant*, gretig overgenomen. Genoemde Courant roept diep geschokt uit: »Iedere Commentaar is overbodig!"

»De Synode der Christ. Geref. Kerk laat zich door de heeren Kuiper en van den Bergh van een genomen besluit afbrengen!"

»In een nachtelijke zitting!"

»Kuiper om nog iets van zijn maakwerk te redden, als smeekeeling in het midden der Afgescheidenen!"

»Wél beklaglijk schouwspel!"

Wij hopen intusschen, dat de *Kerkelijke Courant*, als zij van hare ontroering gekomen is, en van het kort verslag in de *Bazin* kennis genomen heeft, gaarne zal willen bekennen, dat ook zij door een Kamper onwaarheid-spreker is beetgenomen.

Ingezonden.

Ambt-Vollenhove, den Jan. 1889.
Waarde Vriend en Broeder Gispem!
Menigmaal denk ik aan uwe Leerrede, op een avond te Zwartsluis, toen Ds. Postmus een bloedspuwing had gehad, over deze woorden: Wij weten niet te bidden of te begeeren, zoo het behoort enz. enz. Die niet alleen door mij maar ook door Ds. Postmus en anderen met zooveel aangenaamheid werd aangehoord. Zij kwam mij te binnen, toen ik de *Roep* de bede of begeerte las van Ds. L. Lindeboom, dat God onze gemeenten uit genade mocht bewaren om in de fuik te loopen! Ik dacht, mag het gescheurde lichaam dan niet in de fuik verenigd worden? De fuik is toch ook een vischnet?

De Bazuin, de Heraut, ja Ds. Lindeboom in de *Roep* niet het minst, hebben ons het werkje van Ploos van Amstel dringend aangeraden, en hun raad heb ik opgevolgd. Voor mij en mijne kinderen die niet meer in huis zijn, heb ik ze gekocht en nog heb ik er geen berouw van.

Maar nu kan ik de bede of begeerte van de *Roep*, om uit genade bewaard te blijven om niet in de fuik te loopen, niet overeen brengen met het zoo sterk aangeraden van de *Roep* om Ploos te lezen en te herlezen! Daar U toch ook gegeven zijt tot volmaking der heiligen en 'k mijzelf bewust ben dat ik nog niet volmaakt ben, wilde ik U vriendelijk verzoeken mij en velen met mij te onderrichten, hoe ik de bede van Ds. L. Lindeboom en het sterk aangeraden van het boekje van Ploos van Amstel overeen moet brengen. Ik ben al ruim 76 jaar, en naar de jaren gerekend zal ik u niet veel meer lastig vallen of vragen aan U doen. Nadat ik de stukken van de Deputaten heb gelezen, zie ik er geen gevaar in om in de fuik der Doelenden te loopen.

Zie, ik was, als ik aan Ds. Lindeboom schreef, bevreesd, dat ik het korte antwoord zou ontvangen, zooals ik al meer in de *Roep* heb gelezen: *misverstand*; en deze woorden waren mij het postzegel niet waard. Uw Vriend en Broeder

F. CORPORAAL.

Wij kunnen het gewenschte licht niet ontsteken. De verborgen redenen, waaruit een broeder schrijft of handelt, blijven buiten onze menselijke waarneming. Maar wij hopen, dat onze waarde broeder *Corporaal* nog zoo lang in het land der levenden blijve, dat hij kennis kunne nemen van het woord, dat de door de Synode benoemde deputaten eerlang aan de kerkeraden zullen zenden, en waarin het voor en tegen van de aanhangige zaak duidelijk uiteengezet zal worden.

GISPEN.

Eene smartelijke inconsequentie.

De geachte hoofdredacteur van dit blad heeft voor jaren eens geschreven: 1) de consequentie is uit den duivel. Ik wil dit in sommige gevallen niet betwisten, maar weet evenzeer, dat menige inconsequentie smartelijk is. Zoo doet b.v. de aanname van het amendement-Litooij mij droevig aan, terwijl het m. i. eene groote inconsequentie is van onze kerk. Vergis ik mij niet grootelijks, dan blijft onze kerk zich in dezen niet gelijk. Niet alleen zijn vroeger, toen wij nog geene Theologische School hadden, vele predikanten bij particulieren opgeleid, maar ook thans doen er nog te Kampen examens, die hunne studien grotendeels of geheel buiten onze Theol. School verrichtten. Zelfs worden er geëxamineerd, die aan eene Universiteit zonder Theologie studeerden. Ik reken de Theol. School te Kampen, nu zij geheel van de kerk uitgaat, een rijken zegen, maar wij moeten dien zegen niet aan anderen willen opdringen. En zeer droevig vind ik het, dat de voorloopige vereeniging van Ned. Gereformeerden en Chr. Gereformeerden nog niet is doorgestaan, omdat men den eerstgenoemden een eisch heeft gesteld, dien men zelf niet aanvaardt. Het zal toch wel geen wezenlijk verschil uitmaken of de studenten onderricht ontvangen van enkele predikanten buiten de Theol. School, dan of zij dit ontvangen van predikanten, die met elkander verenigd colleges geven onder den titel van Theologische Faculteit.

S. A. VAN DEN HOORN.
Tiel, 28 Jan. 1889.

Br. van den Hoorn zou ons zeer verplichten, als hij zeggen kon waar wij geschreven hebben: »de consequentie is uit den duivel.» We zouden dan in de gelegenheid zijn, die onzinnige bewering terug te nemen.

RED.

Boekaankondiging.

»De Macedonier, Algemeen zendingstijdschrift onder Redactie van Ds. H. Dijkstra te Oldekerk. Leiden. — D. Donner.

De zevende jaargang van dit alom bekende en geprezen tijdschrift kondigen we slechts aan. Aanprijzen is overbodig. Wie er nog niet op intekende, doe het haastig.

»De Psalmen Davids door C. H. Spurgeon. Met ophelderende aantekeningen van verschillende beroemde godgelcerden. Uit het Engelsch vertaald door Elisabeth Freijstadt. Derde deel Ps. 74—92. Amsterdam H. M. Bremer.

Het gunstig oordeel over de beide voorgaande deelen, vroeger reeds in de *Bazuin* uitgesproken, handhaven we ten volle. Het is een kostbaar werk, maar bevat ook een grooten geestelijken schat, uit den heerlijksten Psalmbundel aan het licht gebracht.

Militair Tehuis.

Ontvangen:
door C. Wondergem te Goes van de Chr. Jongelingsver. »Hebt de waarheid en den vrede lief!« f 2,50
door J. H. Donner Jr. te Leiden, ged. collecte op het jaarl. der Jong.ver. *Obadja* aldaar - 1,25
Van N. N. te Bierum - 1,-
Van K. Zandstra te Nijehaske, Chr. Jongel.ver. te Heereny. - 2,50
Van Mej. S. v. Fenema te Voorthuizen - 5,-
Uit het busje van de kinderen van den heer J. G. v. d. H. te Kampen - 2,50
Met hartelijken dank vermelden we deze gaven, terwijl we ons Tehuis in aller liefde en toegenegenheid blijven aanbevelen.
Namens het Bestuur,
J. S. VAN DER LINDEN.
's Bosch, 29 Jan. '89.

ADVERTENTIE.

Oudertrouwd:
BEREND DEDDENS
EN
ELISABETH SCHIPPERS.
VELP,
ARNHEM, 1 Febr. 1889.

Het behaagde den vrijmachtigen God, Dinsdag 22 Jan. j.l. uit ons midden weg te nemen
Kornelis Vos,
in den bloeienden leeftijd van bijna 24 jaar. Een ziekbed van slechts zeven weken was het einde van zijn werkzaam leven. Trooste de Heere de bedroefde betrekkingen en zij het voor ons een spoorslag het leven te zoeken bij Hem, die den dood verslonden heeft tot overwinning.
Namens de Chr. Jong. Vereen.
J. BOUMAN.
SAPPEMEER, Jan. 1889.

Onze kleine gemeente trof een gevoelig verlies door het overlijden van onzen zoo zeer geliefden broeder
J. v. den Burg.
Onafgebroken diende hij 32 jaren de gemeente als Ouderling met volkomene toewijding en warme liefde. Met stille lijdzaamheid en vast geloofsvertrouwen wachtte hij de komst zijns Meesters af.
Thans jucht hij voor den troon des Lams.
Namens den Kerkeraad,
L. SMILDE, Pres
J. FLIER, Scriba.
LEERDAM, 25 Jan. 1889.

In den vroegen morgen van heden trof ons een zeer zwaar verlies. De Heere nam toen van ons weg onze geliefde Moeder

JANNETJE VAN STEENIS,
Weduwe van GERRIT VERSCHOOR. Zij bereikte den hoogen leeftijd van 79 jaar en 4 maanden. Ofschoon dankbaarheid ons betaamt, wij wij haar zóo lang mochten bezitten, zoo gevoelen wij toch door haar heengaan ons diep geschokt en bedroefd. Wij gevoelden ons nog zoo gelukkig in het bezit van onze lieve Moeder. Maar de Heere nam haar weg, en zijn doen is majesteit.

Gelukkig weten we van haar, dat ze reeds lang als een verloren zondares naar Jezus gevraagd heeft. En al miste zij de volkomen zekerheid, wij vertrouwen, dat de lieve Heiland haar aan de helpoort niet heeft afgewezen.

Namens de kinderen en behuudkinderen,
B. VERSCHOOR.
PERNIS, 25 Jan. 1889.

Heden overleed tot onze diepe droefheid na een kortstondig lijden, onze geliefde Echtgenoot en Vader

THIJLE AFMAN,
in den ouderdom van ruim 58 jaren.
Het vaste vertrouwen, dat hij is ingegaan in de ruste, die er overblijft voor het volk Gods, troost ons over dit zwaar verlies.
Wed. T. AFMAN
en Kinderen.
BEDUM, 26 Jan. 1889.

Onze Jongelings-vereeniging leed op nieuw een gevoelig verlies. De President, onze geliefde Vriend en Broeder,
Jacobus Hof,
werd haar op 25-jarigen leeftijd door den dood ontnomen.
Hij is nu bij zijn Heer en juicht voor den troon, want den Heere volmaakt te dienen was hier zijn begeerte, reeds van zijne jeugd af. 't Is ons bij deze droevige omstandigheid een troost, ofschoon wij hem o zoo gaarne in ons midden hadden behouden.

Namens de Vereeniging,
J. MONSMA, Vice-Pres.
G. KUIPERS, Secret.
BEETGUM, 28 Jan. '89.

Heden morgen ontsiep zacht en kalm in de hope des eeuwigen levens, na slechts korte ongesteldheid, onze geliefde Zuster

DINGENA,
in den ouderdom van ruim 68 jaren.
HEND. PELLEKAAN.
OTJE PELLEKAAN.
HAARLEMMERMEER,
28 Jan. 1889.

Zeer onverwachts overleed heden, na eene kortstondige ziekte, onze geliefde Zoon en Broeder

ALBERT,
in den ouderdom van 37 jaren en vijf maanden.
Diep gewond door dit verlies, hopen wij echter den Heere te zwijgen. Stille onderwerping en overgegevenheid aan den Vrijmachtigen zij de stemming van ons hart, daar wij vertrouwen, dat hij ingegaan is in de rust voor eeuwig, waar wij hem eens hopen te ontmoeten.
J. ASSIES Sr.
H. ASSIES—
RADEMAKER.
J. ASSIES.
R. ASSIES—
KLOOSTER.
EEN, 28 Jan. '89.
Vrienden en bekenden gelieven deze als eenigste kennisgeving aan te merken.

EEN HUISVADER IN NOOD.

Een Christelijk, eerlijk en ijverig huisvader werd door een droevig ongeval getroffen. Tengevolge van zwaren mist verzeild, moest hij zijn vischschokker aan zijne voeten zien ontzinken. Zelf uit een groot levensgevaar gered, en ook zijn vaartuig door bereidwillig verleende hulp gelicht en op het droge gebracht, ziet hij zich niet in staat daaraan de noodige reparatiën te doen geschieden. Om een eerlijk man te blijven heeft hij daartoe ongeveer f400 nodig. Zijn er ook Christenen, die van den Heere beweldadig of zelve uit bange nood gered, dezen broeder in zijn nood kunnen helpen? Ondergeteekenden verklaren zich ten volle bereid elke gave zoowel klein als groot voor hem in ontvangst te nemen.
J. VONK, Predikant.
J. VAN DER LEE, Beurtschipper,
MAASSLUIS, 16 Jan. 1889.

Te Drachten of Beesterzwaag zoekt een

DIENSTMEISJE,
20 jaar oud, met 12 Mei plaatsing in een Chr. gezin.
Brieven onder letter M. aan den heer BULENS te Winterswijk.

Meidhuishoudster

gevraagd te Nijmegen, liefst Chr. Gereform., om zoo spoedig mogelijk in dienst te treden in een net burgergezin met vijf kinderen, waarvan de vrouw des huizes aan een slepende ziekte lijden de is.

Reflecteerenden adresseeren zich met opgave van het te verlangen loon en de noodige getuigen met franco brieven onder Lett. K bij den Boekhandel der firma H. TEN HOET Nijmegen.

Er biedt zich aan, als meid alleen, eene
DIENSTBODE,
34 jaar oud, Chr. Geref. godsdienst; liefst bij menschen die de waarheid zijn toegedaan.
Zij is 6 jaar in ééne dienst werkzaam geweest.
Men adresseere zich met franco brieven onder letter A. B. aan den Boekh. D. J. v. BRUMMEN te Dordrecht.

Gevraagd op Veldwijk, Christelijk gesticht voor Krankzinnigen:

2 DIENSTBODEN
boven de 18 jaar, van de Christelijke belijdenis, en eene goede gezondheid, de eene als **kenkenmeid**, de andere uitsluitend voor de **wasch**. Men adresseere zich met franco brieven en van de noodige getuigenschappen voorzien, aan Mevrouw CHEVALLIER te Ermelo-Veldwijk.

Uitgeloot in de geldleening der Chr. Geref. Gemeente te Halfweg, de

Nos. 14 en 31,
elken Donderdag betaalbaar bij den Heer L. VAN KOOTEN, Haarlemmermeer bij Halfweg.
Namens den Kerkeraad voornoemd,
G. VAN ANDEL.
IJFOLDER, 28 Jan. '89.

Manufacturiers
in Zuidholland, die tot de Chr. Geref. Kerk behooren, kunnen **inschrijven** naar de levering van
MANUFACTUREN
voor het Chr. Ger. Weeshuis te Middeharnis. Adres, genoemd weeshuis.

VOOR TWEE
Kleermakersknechts,
half was, **vraagt** men plaatsing. Adres: Het Chr. Ger. WEESHUIS te Middelharnis.

Er bestaat gelegenheid voor een **jongen** tot praktische opleiding in het **BLOEMIST- EN TUINPAK,** tegen nader overeen te komen voorwaarden. Adres franco brieven aan C. SIKKING, Bloemist te Drachten.

GRAFMONUMENTEN,
GRAFSTEENEN EN GRAFPALLEN,
worden **zeer netjes bewerkt** en voor **billijke prijzen** geleverd door **SWITTERS & TERPSTRA,** Steenhouwers, Zuidersingelstraat. GRONINGEN.

FIJNE LEIDSCH
GRASBOTER.
Vaten inhoudende 20 Kilo. Tegen **27 gulden** per vat.
P. LE CLERCQ, Sassenheim.

Predikanten.
Evangelisten en Godsdienst-ondervijzers, Jongelings- en Jongedochters Vereenigingen, Onderwijzers aan Zondags- en Christelijke Scholen, en verder elk gemeentelid die aan het onderzoek der Heilige Schrift opletendheid wijdt, wordt ten eerste aanbevolen het
LAND- EN VOLKENKUNDIG WOORDENBOEK
DER
HEILIGE SCHRIFT
DOOR
P. A. v. d. BERGH
Met een voorrede van **Dr. J. H. GUNNING Jr.**
De prijs van het werk was tot heden **f 3.—**

doch ik ben in de gelegenheid het door prijsvermindering onder zeer veler bereik te stellen, en de voorhanden exemplaren aan te bieden, ingenaaid à f 1.25, gebonden 1.75.
Tegen postwissel waarop vermeld staat **»v. d. Bergh»** wordt het franco verzonden door
H. BULENS, Winterswijk.

Bij ZALSMAN te Kampen is verschenen:

DE KATHOLICITEIT
VAN
CHRISTENDOM EN KERK.
REDE
BIJ DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT AAN DE THEOL. SCHOOL TE KAMPEN,
OP 18 DEC. 1888
DOOR
Dr. H. BAVINCK.
prijns 70 cent.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan, en wie 70 ct. in postzegels aan den uitgever zendt, ontvangt ze per keerende post franco thuis.

HOLLAND-TRANSVAAL.
CASTLE LYN.
Geregelde dienst van **Vlissingen direct** alsmede van Londen naar Zuid-Afrika.
Geregelde Expeditie van Passagiers en Goederen naar:
(DE) **-TRANSVAAL-DELAGOABAAI-** EN GEHEEL ZUID-AFRIKA.
Alle informatiën geven de directie **DONALD CURRIE & Co.**
3/4 Fenchurchstreet London.
de agenten **BRUNIER & Co** te Amsterdam
» Ch. CORNELDER & Zonen Rotterdam
Stoomvaart Mij. Zeeland, Vlissingen
Maatij t. Expl. v. Staatsspoorwegen, Utrecht.

SNELPERSDRUK VAN G. PH. ZALSMAN TE KAMPEN.

Uitgave van J. A. WORMSER, te Amsterdam:

Zijn naam is wonderlijk.
Drie Kerstpreken
over LUKAS II: 1—20,
DOOR
J. C. SIKKEL,
Dienaar des Woords in de Ned. Ger. Kerk te 's-Gravenhage.
Uitgesproken in de Westerkerk te 's-Gravenhage, 25 en 26 December 1888.
Prijns f 0.50.

Bij den uitgever Z. J. KONING Gzn. te Oostwold, en voorts bij alle boekhandelaars, is ter inzage te bekomen: De **1e aflevering** van den **tweeden jaargang** van
DE KINDERVRIEND,
GEILL. CHRISTEL. TIJDSCHRIFT VOOR DE JEUGD,
alsmede de **1e aflevering** van den **eersten jaargang** van
DE VOLKSVRIEND,
GEILL. CHRISTEL. TIJDSCHRIFT VOOR HET VOLK.

Beide tijdschriften verschijnen maandelijks in afl. van 16 bladz. De tekst en het omslag worden telkens met nette plaatsjes versierd.

Een degelijken inhoud, rijk aan afwisseling, waarborgen ons de bekende medewerkers: Dr. L. WAGENAAR, Ds. J. HULSEBOS, Ds. J. P. v. d. MAAS Jr., E. J. VEENENDAAL, Ds. J. J. A. PLOOS v. AMSTEL, Ds. N. A. DE GAAY FORTMAN, A. VERHORST, B. H. KORFKER enz.

De prijs van elk tijdschrift is per jaargang.

EEN GULDEN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Iets uit het leven
VAN
OUDE ANTJE
DOOR
J. KOK,
Pred. te Idskenhuisen
37 bladz. 20 cent.

„DE VRIEND DES HUIZES.”

Dit tijdschrift wordt uitgegeven door de Weezeninrichting te Neerbosch; de baten komen derhalve geheel ten voordele der weezen.

De **Vriend des Huizes** begint voor de **zevende** maal een nieuwen jaargang.

De **Vriend des Huizes** zal gedurende 1889 verschijnen in kleiner en dus handiger formaat dan te voren, in twaalf afleveringen, elk bestaande uit 64 bladzijden over twee kolommen bedrukt, zoodat de geheele jaargang een boekdeel zal vormen van ± 800 bladzijden.

De **Vriend des Huizes** zal rijk worden geïllustreerd, in elke aflevering wordt een traacie tintdruk of gelithografeerde plaat geplaatst en bovendien minstens vijf gravures.

De **Vriend des Huizes** zal worden geredigeerd door schrijvers wier naam een zeer goeden klank heeft bij de Nederlandsche Christenen; een hupper is de Heer Herdes, die een vierde gedeelte der lectuur de bestemming zal geven voor **jongelieden.**

De **Vriend des Huizes** wordt geleverd tegen den prijs van f 3.— per jaargang. Voor nadere bijzonderheden vrage men ons prospectus, dat bij elken Boekhandelaar te bekomen is; er is ook bij alle soliede Boekverkoopers tot intekening gelegenheid, alsmede bij den Uitgever

P. J. Milborn
te NIJMEGEN.

BIJBLAD VAN DE BAZUIN N. 3.

VRIJDAG 18 JANUARI 1889.

Aan de Afgevaardigden naar de Synode der Christ. Ger. kerk te Assen-Kampen en aan hunne Secundi.

EERWAARDE EN GELIEFDE BROEDERS IN ONZEN HEERE JEZUS CHRISTUS.

Zooals U bekend is heeft de Synode der Christ. Ger. kerk te Assen in hare zestiende zitting, een achttal Broeders benoemd tot hare Deputaten, ten einde met de Deputaten van de Voorloopige Synode der Ned. Ger. kerken te Utrecht over de Vereeniging van hunne en onze kerken in onderhandeling te treden, en indien mogelijk eene Acte van ineen-smelting te ontwerpen.

Volgens deze opdracht hebben wij ons terstond tot de Deputaten der Ned. Ger. kerken gewend en hun de drie besluiten der Assensche Synode benevens de begeleidende missive overgelegd.

In een schrijven, gedateerd 25 Sept. 1888, ontvingen wij van de Deputaten der Utrechtsche Synode ten antwoord, dat wij de Synode te Assen den grondslag door die van Utrecht voorgelegd, niet had aangenomen, volvoering van hun eigenlijken last in engeren zin niet wel mogelijk was; dat zij echter de gelegenheid tot ontmoeting en samenspreking niet gaarne zouden voorbij laten gaan.

Wij onzerzijds antwoordden in een schrijven van 17 Oct. 1888 dat, al konden wij niet op een gemeenschappelijke grondslag tot het ontwerpen van eene Acte van ineen-smelting samenkomen, toch een samenspreking onder 's Heeren zegen tot wederzijdsche voorlichting zeer dienstig kon zijn.

Dientengevolge kwamen wij den 22 Nov. 1888 te Utrecht samen. Na eenige bespreking brachten de Broeders Deputaten der Utrechtsche Synode een advies ter tafel in den vorm van eene Concept-acte van ineen-smelting, die zij bij hunne Synode wenschten in te dienen en waarover zij vooraf ons gezamenlijk oordeel verlangden te vernemen.

En voorslag onzerzijds, om zooveel mogelijk te komen tot indiening van een gelijkkluidend advies van beide Synoden werd hunnerzijds zonder eenig bezwaar aangenomen.

Het gewicht der zaak maakte eene tweede vergadering noodig, die den 14den December terzelfder plaatse gehouden werd. Deze samenkomst leidde tot de Concept-acte van ineen-smelting, die wij de eer hebben U thans als ons advies hierbij toe te zenden.

Op één enkel punt, aangaande het voortgaan van Kerkformatiën naast elkaar ook na de vereeniging, konden een tweetal Broeders van onze zijde zich met deze acte niet vereenigen; terwijl ook op een ander punt, rakende de Theol. School, één Broeder ernstige bezwaren had. In het vertrouwen, dat gij dit advies in biddende overweging zult nemen, en met de bede, dat de Heere de aanstaande Synode met Zijn

licht bestrale en tot eene beslissing leide, die strekken kan tot welzijn van Zijn Koninkrijk en tot verheerlijking van Zijn Naam, hebben wij de eer te zijn,

Uwe dienstw. Broeders,
de Deputaten der Assensche Synode,
Namens dezelve:
J. VAN ANDEL, Pres.
H. BAVINCK, Scriba.

LEEWARDEN, { Jan. 1889.
KAMPEN, }

CONCEPT-ACTE VAN INEENSMELTING DER KERKEN TE UTRECHT EN TE ASSEN DIT JAAR SYNODAAL SAAMGEKOMEN. Met twee Bijlagen.

CONCEPT-ACTE.

De Gereformeerde Kerken dezer landen, saamvergaderd in de beide Synodale vergaderingen, die dit jaar in de maanden Juni en Augustus te Utrecht en te Assen zitting hielden: de ééne bekend als de »Algemeene Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk», en die te Utrecht als »Voorloopige Synode van Nederduitsche Gereformeerde Kerken»;

over en weder de verzekering gegeven en ontvangen hebbende, dat zij niet anders bedoelen, dan om, in gebondenheid aan Gods heilig Woord, te blijven bij de Formulieren van Eenigheid, de Liturgie en de Kerkenordening, gelijk die door de Gereformeerde Kerken dezer landen het laatst op hare Synode van Dordrecht, gehouden in de jaren 1618/19, zijn vastgesteld;

staande in de overtuiging dat kerken, die alzoo (en dat wel krachtens gemeenschappelijke historische oorsprong) in Belijdenis, Liturgie en Kerkenordening (en ook in taal) overeenkomen, van des Heerenwege geroepen zijn tot openbaring van haar eenheid die in Christus Jezus, haar heerlijk Hoofd, is, door een gezamenlijk optreden tegenover de wereld, door betooning van Christelijke liefde in het toezien op elkander, en door het dragen van elkanders lasten; oordeelende, dat een gedeeld leven van Kerken, die saamhooren, beider gezonde ontwikkeling verzwakt, kracht verspilt doet, allerlei geestelijke schade met zich brengt, den invloed der Kerken op Staat en Maatschappij breekt, en zoo licht aanleiding wordt tot lastering van den Naam des Heeren;

en des verzerd, dat alle hereeniging dezer Kerken, als door Gods Woord geëischt, vloeien moet uit de voorbede van den Middelaar, en tot doel moet hebben nauwer vereeniging met den Heere onzen God;

zijn te rade geworden met Gods hulpe aan haar gedeeld leven eene einde te maken, door een saamkomen in gemeenschappelijke m e e r d e r e vergaderingen voor te bereiden.

Te dien einde verklaren zij:

1°. elk voor zich geen andere bedoeling te hebben gehad, noch te hebben dan om de Gereformeerde Kerken dezer landen, die, door de zonden onzer vaders en onze eigen schuld, allengs van haar glans beroofd en verbasterd waren, onder 's Heeren genade wederom tot openbaring naar den Woorde Gods te brengen;

2°. over en weder te erkennen, dat in het herstel der Gereformeerde Kerken, in zooverre zulks een vrucht was van de bekende gebeurtenissen uit de jaren 1834 en 1886 (ondanks eigen schuld en zonde en in weerwil van veel

gebrekkligs dat menschenhand er in (mengde) eeniglijk te erheerlijken is de ontferming, de machten de trouwe onzes Gods. Op gnd waarvan zij, God dankende voor de genade en in 1834 en in 1886 aa de kerken onzer vadersen betoond, nietarzelen, over en weer de kerkformatie gelijk zij thans tengevolge van dezebeide geestelijke opwekkingen in het ven traden en als gereformeerde kerken onder haar kerkeraden bestaan, te erklaren als wettige openbaringen van het lichaam van Jezus Christus in deze landen;

3°. dat zij beideijds, in gehoorzaamheid aan Gods Word en ter voldoening aan den eisch v art. 27 en v.v. onzer Belijdenis, elk band tusschen zich en het Nederlidsch Hervormd Kerkgenootschap, geli dit sedert 1816 optrad en nog in zijn organisatie krachtens zijn besturen en elementen voortbestaat, voor eens (voor altoos, en alzoo finaal verbroken hebben;

4°. dat er, bij beir gemeenschappelijke oorsprong uie Gereformeerde kerken onzer vadersbij beider onvoorwaardelijk breken mhet Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap, en bij beider gelijke bedoelir wat Belijdenis, Liturgie en Kerkenrdening aangaat, nochtans een onmiskenbaar onderscheid bestaat in de wijze, waarop zij tot reformatie van de versterde kerken gekomen zijn. Een onderscheid dat wel hoofdzakelijk voortspit uit den onderscheiden loop der historische gebeurtenissen in 1834 er 1886, maar toch ook zeker verschil va zienswijze insluit ten opzichte van d beste wegen, om bij zoo diep gezonketoestand der kerk tot reformatie over t gaan; welk verschil zij niet wenschen te verbloemen, maar duidelijk te constateeren. Echter onder de bijvoeging, dat zij over en weder, voor wat he wezen der zaak aangaat, het breken het bovengenoemd Kerkgenootschap en i 1834 en in 1886 stellen als in gehoorzaamheid aan Gods Woord te zijn geschied. En in elk geval oordeelende, dat beider uiteenlopende zienswijze overlen m o d u s q u o te rekenen is tot di dingen, die men in elkander dragen al en die nimmer vrijheid kunnen scheiken, om of de eenheid der kerken te vrscheuren of haar weer saamsmelten te verherderen.

En het is in gebondenheid aan deze verklaring (die zij zontcr achterhoudendheid en in oprechtied als voor het aangezicht van den Lemmer der harten afleggen) dat zij he herstel van de Kerkelijke eenheid wnschen te beproeven, op deze navolgende grondslagen:

1. Door elk der beide Synoden worden drie Deputaten lnoemd en gevolmachtigd, om, met die evenzoo gevolmachtigde Deputaten (er andere Synode, de saamvoeging der lerken in Classen, gelijk die dusver over en weder bestaat, voorloopig in dier voige te herzien, dat men zich bij de eerstvolgende Classicale samenkomsten beiderzijds houden kunne aan eenzelfde indeeling.

2. Op een door beide Synoden te bepalen dag, uur en plaats wordt door een kerk, daartoe door de sub 1° genoemde Deputaten voor elke Classe aan te wijzen, de eerste samenkomst van alle Kerken in deze Classer saamgeroepen, en voorts op deze saamkomsten gehandeld overeenkomstig de bepalingen der kerkenordening.

3. Tot deze Classicale vergaderingen zullen (immers met behoorlijke creditiebrieven) worden toegelaten de afgevaardigden van alle Kerken, die dit accord zullen hebben aangenomen; met dien verstande dat elke Kerk de eerste maal afvaardige naar den maatstaf en de wijze, waarop dit dusver door

haar, met goedvinden harer Classis, is geschied.

4. Alvorens de afgevaardigden dezer Kerken tot de behandeling van zaken met keurstem zullen worden toegelaten, zullen zij deze eerste maal, door onderteekening met eigen hand, hun hartelijke instemming met de Drie Formulieren van Eenigheid betuigen, en hebben zij voorts namens hunne Kerken schriftelijk deze navolgende drieledige verklaring in te dienen:

ten eerste, dat door haar aan niemand toegang tot het H. Avondmaal vergund wordt noch zal worden, dan nadat gebleken is van zijn instemming met de Belijdenis der Kerken, van zijn Christelijken wandel, en van zijn bereidvaardigheid, om zich te onderwerpen aan de Kerkelijke Discipline; dat omgekeerd niemand, wiens belijdenis en wandel onberispelijk en van wiens onderverping aan de Tucht der Kerken gebleken is, door haar van het H. Avondmaal wordt geweerd; en dat de Kerkelijke Discipline, die in de Classis zal worden aangewend, om ook voortaan de heiligheden van 's Heeren huis heilig te houden en de dwalenden te bekeeren van hun weg;

ten tweede, wat aangaat den H. Doop zullen zij beiderzijds zich onthouden van herdoop en alzoo als gedoopt beschouwen een ieder van wien blijkt, dat hij in den naam des Vaders en des Zoons en des H. Geestes, bij een acte die Doop bedoelde te zijn, en door een in zijn kring daarvoor als bevoegd erkend persoon, met water besprengd of in water ondergedompeld zij.

en ten derde, zullen de kerken beiderzijds al haar krachten inspannen, om met Gods genadige hulpe, die nakomelingen van de Kerken onzer vaders, die dusver nog volharden in hun dwaalweg, tot weeraankleven der zuivere belijdenis of tot een beter beleven van deze belijdenis, en alzoo tot openlijke aansluiting aan de gezuiverde kerkformatie door erkenning van haar ambtelijke werkzaamheid te bewegen. Hetwelk insluit, dat zij bij het afgeven van attestatiën nimmer oorzaak mogen worden, dat vertrekken personen, die van onder de Synodale Hierarchie waren uitgekomen, er weer onder zouden raken.

5. Ten einde het saamkomen in de meerdere vergaderingen geen loozeschijn, maar volle werkelijkheid zij, zullen alle particuliere kerken, die dusver in eigen kring classicaal saamkwamen, zich voortaan van deze vergaderingen in eigen kring onthouden, en de banden losmaken, die haar dusver hiertoe van rechtswege noopten.

6. De Classicale, Provinciale en Generale vergaderingen, die aldus uitsluitend op grond van de Kerkenordening van 1618/19 zullen saamkomen, voeren den naam van Classicale vergaderingen, Particuliere Synoden en Generale Synode van Gereformeerde kerken in Nederland.

7. Wat aangaat de verhouding van de kerken tot de Overheid, zoo wordt elke particuliere kerk hierin geheel vrijgelaten, en heeft zij alleen zorg te dragen, dat zij het beginsel van de onafhankelijkheid der Kerk niet prijsgeve; te dezen niet met enige andere kerk gemeenschappelijk, maar alleen uit eigen hoofde handele; en geen bedingen aanga, waardoor de vrije samenwerking met de overige particuliere kerken zou worden afgesneden of belemmerd.

8. Het bestaan van twee kerkformatiën in eenzelfde stad of dorp, hoezeer ook beiderzijds in beginsel als niet normaal beschouwd, zal men om den nood der tijden dragen, God biddende dat door zijn genade wegen mogen ge-

opend worden, om ook deze onregelmatigheid ten leste te doen ophouden.

In afwachting waarvan beider kerkeraden hun goeden wil, om nu reeds zooveel mogelijk deze breuke toe te dekken, zullen betoonen: 1°. door tersterking van de kerkelijke discipline niemand tot het H. Avondmaal toe te laten, die ter oorzaak van belijdenis of wandel door den anderen kerkeraad in kerkelijke behandeling, is genomen; 2°. door over en weder elkanders leden tot het H. Avondmaal toe te laten; 3°. door de regeling van de openbare vergaderingen der geloovigen zooveel mogelijk met gemeenschappelijk overleg te doen plaatshebben; 4°. door ter onderhouding van correspondentie desverkiezend, over en weder een broeder naar elkanders vergaderingen af te vaardigen; 5°. door tegenover derden in alle zaken rakende den eeredienst of de Gereformeerde belijdenis gemeenschappelijk op te treden; en 6°. door de aankondiging van denbare Godsdienst oefeningen, zodra mogelijk, gemeenschappelijk te doen plaatshebben.

9. Waar plaatselijk de neiging ontstaat, om in nog nauwer verband, ook wat de formatie der kerken betreft, te treden, zullen beide kerkeraden dit (altoos met advies der Classis) bij manier van contract doen, in zulk een voege en wijze, dat het eigendom en beheer van elks goed blijve gelijk het is, en ook de ééne niet te maken hebbe met de verantwoording voor het goed des anderen, maar dat voor de Bediening des Woords en der Sacramenten, alsmede voor de kerkelijke discipline, de beide Kerkeraden eene combinatie vormen. Een proeve van zulk een contract wordt hierbij gevoegd. Zie Bijlage Een.

10. In zake de Kerkelijke goederen, de Diaconiegoederen en Scholen blijft elke particuliere kerk vrij, om deze te bezitten en te beheeren, op de wijze gelijk zij meenen zal dat zulks behoort. Echter zijn alle kerken gehouden aan de Classis mededeeling te doen van alle berichten die zij aan de Overheid inzenden en van alle transactiën of regelingen, die ten dezen met de Overheid worden gemaakt.

11. De goederen die eenige groep van kerken dusver gemeenschappelijk bezat, gelijk met name de fondsen en gebouwen, die het eigendom zijn van de »Christelijke Gereformeerde Kerk», blijven geheel ter beschikking van het Doel, van de Kerk of van de Deputaten, die de Synode van deze groep in haar laatste afzonderlijke samenkomst daarvoor zal aanwijzen. In geen geval mogen de kerken der andere groep zich hierin mengen.

12. De meerdere vergaderingen in Art. 6 genoemd, als bestaande uit kerken van beiderlei formatie, onthouden zich, als zoodanig, van elke inmenging in het optreden van een kerkeraad nevens den bestaende, in plaatsen, waar reeds een kerkeraad van de Christelijke Gereformeerde of Nederduitsch Gereformeerde formatie aanwezig is.

13. Indien zich bij eene der Classes, na de inwerkingtreding van deze overeenkomst, uit eene plaats, waar reeds eene der beide thans contracteerende formatiën bestond, een kerkeraad mocht aanmelden, met verzoek om in het thans gereformeerde kerkverband te worden opgenomen, zal door de Classis aan dit verzoek dan alleen voldaan worden, wanneer blijkt: 1°. dat deze kerkeraad in Belijdenis, Liturgie en Kerkenordening met de thans contracteerende kerken geheel overeenstemt; 2°. dat deze

kerkeraad bereid is, volgens bij deze overeenkomst gevoegd concept, terstond eene combinatie aan te gaan met den te dier plaatse reeds bestaanden kerkeraad; en 3°. dat geene personen in dezen kerkeraad zitting hebben of tot zijne formatie hebben medegewerkt, die voorheen onder den te dier plaatse aanwezigen kerkeraad, welke reeds in dit kerkverband was opgenomen, tot het H. Avondmaal waren toegelaten.

14. De gezamenlijke Kerken zullen eene theologische School of theologisch Seminarium hebben. Bijaldien door de laatste Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk de bestaande theologische School te Kampen aan de vereenigde Kerken mocht worden overgedragen, zal deze als zoodanig gelden. Deze School of dit Seminarium zal desverreicht geheel in de opleiding van de aanstaande Dienaren des Woords moeten voorzien. Indien echter door de Directie aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag zulk eene regeling wordt aangeboden, waarbij aan de Synode van de gezamenlijke Kerken behoorlijk medezeggenschap in de benoeming, de eventuele schorsing en het ontslag van de theologische professoren, en toezicht op het te geven onderwijs wordt verzekerd, en op grond hiervan eene overeenkomst gesloten wordt, zal het Kerkelijk Seminarium uitsluitend voor de praktische opleiding strekken en gevestigd worden te Amsterdam. De benoeming, de eventuele schorsing en het ontslag van de Hoogleeraren aan dit Seminarium zal aan de Synode staan, maar in elk geval zullen de Docenten, aan de thans bestaande Theologische School te Kampen verbonden, daarbij worden overgeplaatst, met volle behoud van hun honoraria, onder toevoeging van zulk een verhooging als uit den dunderden levensstandaard te Amsterdam dan te Kampen voortvloeit.

Hoogleeraren die, aan dit Seminarium verbonden, tevens door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag als gewoon hoogleeraar worden aangesteld, dienen, voorzoveel zij tegelijk hoogleeraren aan het Seminarium blijven, de Kerken kosteloos.

CONCEPT-OVEREENKOMST VAN COMBINATIE.

De Kerkeraad der Christelijke Gereformeerde Kerk te die bij missive van aan Z. M. den Koning kennis heeft gegeven van haar bestaan als zelfstandig Kerkgenootschap eenerzijds, en

de Kerkeraad der Ned. Gereformeerde Kerk, die bij missive d.d. ter kennis van Z. M. den Koning bracht, dat zij de Synodale Organisatie van 1816 voor wat haar aangaat buiten werking heeft gesteld en de Kerkenordening van 1619 weder kracht heeft doen erlangen, anderzijds;

Overwegende, dat de vergadering der geloovigen, in wier midden het ambt door hun Dienaren, Ouderlingen en Diakenen, in naam des Heeren bediend wordt, beiderzijds eenstemming is in de belijdenis der Drie Formulieren van Eenigheid, het gebruik der Liturgie en het leven naar de Kerkenordening, alles vastgesteld in de Synode Nationaal, gehouden te Dordrecht in de jaren 1618/19; en het hoog belang inziende om ook in de ambtelijke bediening te dezer plaatse, zooveel mogelijk saam en in overleg te handelen;

hebben, in afwachting van de goedkeuring der Classis waaronder zij beide ressorteeren, besloten voor zoover de geestelijke aangelegenheden van hun ambtelijke bediening betreft eene Combinatie aan te gaan; achtende beide daardoor nader te komen aan Art. 37 van de beiderzijds aanvaarde Kerkenordening en zulks onder inwachting van de genade des Heeren, die te zijner tijd een nog nauwere ineensmelting geven kan;

en hebben diensvolgens benoemd en gevolmachtigd de Kerkeraad ter eenre de Br. en de Kerkeraad ter andere de Br.

die, na aanroeping van den Naam des Heeren overeen zijn gekomen als volgt:

1. De goederen die aan elk der gecombineerde Kerken toekomen, blijven onvermengd en onder eigen beheer. De bezoldiging der door elke Kerk voor haarzelve beroepen Dienaren, Godsdienstonderwijzers enz. wordt door elken Kerkeraad zelfstandig bepaald en gekwet. De bezittingen en inkomsten der Diaconie blijven evenals de Diaconale verzorging gescheiden. Het recht op het gebruik van gebouwen voor de saamvergadering der geloovigen dat aan een van de beide Kerkeraden toekomt, wordt voor den duur van deze overeenkomst afgestaan aan den gecombineerden Kerkeraad; altoos met inachtneming van Art. 7.

2. De Kerkeraad ter eenre zorgt voor de samenstelling van zijn eigen College, gelijk het meent dit te moeten doen, en de Kerkeraad ter andere desgelijks. Alvorens echter de gekozenen aan de gemeente voor te stellen, doet hij mededeeling van de gedane keuze in den gecombineerden Kerkeraad, om te vernemen of er ook bedenkingen tegen belijdenis of wandel bestaan. Het getal leden van den Kerkeraad ter eenre is voor de combinatie vastgesteld op Dienaren, Ouderlingen, Armverzorgers, en van den Kerkeraad ter andere op Dienaren, Ouderlingen, Armverzorgers.

Wijziging in deze getallen kan niet gemaakt dan met wederzijdsch goedvinden.

Zoolang beide Kerken samen slechts één Dienaar bezitten zal de in Art. 4 der Kerkenordening bedoelde Kerkeraad de gecombineerde zijn, en door hem bepaald worden, welk aandeel in zijne bezoldiging door elk der gecombineerde Kerken zal worden gekwet.

Waar twee Dienaren zijn zal elke Kerk haar eigen dienaar beroepen en bezoldigen.

Waar meerdere Dienaren zijn, zal elke Kerkeraad beroepen dien hij zelf bezoldigt, en de gecombineerde Kerkeraad beroepen wie gecombineerd bezoldigd wordt.

3. Met name de Bediening des Woords, de Bediening der Sacramenten en de uitoefening van de kerkelijke discipline met al den aankeve van dien, brengt de Kerkeraad ter eenre en de Kerkeraad ter andere over in den gecombineerden Kerkeraad.

4. Na het intreden der combinatie

zullen de afzonderlijke Kerkeraden in hunne vergadering zich bepalen tot 1°. hetgeen hun verbinding tot de Overheid betreft; 2°. hetgeen de samenstelling van hun college aangaat; 3°. hetgeen de geestelijke aangelegenheden raakt van kerk en van Diaconie, alsmede de voor elke kerk afzonderlijk te houden collecten; 4°. hetgeen betreft de overboeking of hun bijzondere boeken van Doopen, van toelating tot het H. Avondmaal en van kerkelijke Discipline; en 5°. geschillen over de uitlegging en voorstellen in zake wijziging van deze overeenkomst. Alle overige werkzaamheden of enen zij gecombineerd uit, met dien verstande dat de besluiten van den gecombineerden Kerkeraad geacht worden voll geldigheid te hebben voor elken Kerkeraad afzonderlijk, als waren ze door den Kerkeraad zelf genomen.

5. Deze gecombineerde Kerkeraad is saamgesteld uit al de afzonderlijke leden van de beide Kerkeraden saam, met dien verstande, dat de leden van den éénen Kerkeraad met die van den andere volkomen gelijke rechten hebben. Hun dienstjaar rekenen daarbij naar de dienstjaar die zij elk in hun Kerkeraad hadden. De kosten van dezen gecombineerden Kerkeraad worden pondsgewijze *pro rata* van het aantal leden door de beide afzonderlijke Kerkeraden gekwet.

6. De gecombineerde Kerkeraad teken in zijn Doo- en Avondmaals-boek aan, onder welke bijzondere Kerkeraad een iegelijk wenscht gerekend te worden of wenscht dat zijn kind als gedoopt zal worden. Overschrijving van het eer op het andere boek staat vrij, mits onder bewilliging van wederzijdsche Kerkeraden. Bij weigering van een der Kerkeraden kan belanghebbende zijn verzoek voor de meerdere vergaderingen bingen, wier uitspraak alsdan beslist.

7. De gecombineerde Kerkeraad draagt zich bij de regeling van de Openbare godsdienstoefeningen voor wat de rondprediking in de onderscheidene gebouwen betreft naar den wensch der afzonderlijke Kerkeraden.

Verlangt een der beide Kerkeraden, dat de door hem bezoldigde Dienaren uitsluitend optren in de gebouwen, waarvan het recht van gebruik door hem in de combinatie is gebracht, zoo wordt hieraan vdaan.

8. Indien de gecombineerde Kerkeraad er in slaag om ook de beide Diaconale vergaderingen tot een gecombineerde Diaconie te vereenigen, zullen de collecten voor de Armen in alle godsdienstoefeningen gesteld worden in de handen van de gecombineerde collegie. Zoolang beide Diaconiën buiten combinatie blijven, zal elke Diaconie collecteeren in de kerkgebouwen, waarvan het gebruiksrecht oorspronkelijk aan haar Kerkeraad toekomt en zorgen voor de armen die op het boek van dezen Kerkeraad staan.

9. De collecten voor den Eeredienst ea wat hiermede samenhangt, zullen in elk gebouw gebuden worden ten bate van het Bestuur dat het gebruiksrecht van dat gebouw heeft. Gebruikt men de gebouwen dooreen, dan zal het percentage worden vastgesteld dat aan elk dezer besturen uit de gezamenlijke opbrengst toekott.

10. Voor alle belangen die elke Kerk afzonderlijk in eigen boezem heeft (scholen, processen, enz.) kan elke Kerkeraad afzonderlijk doen collecteeren in de kerkgebouwen waarvan hem het gebruiksrecht uit eigen hoofde toekomt. Voor belangen die niet plaatselijk zijn, wordt alleen volgens het besluit van den gecombineerden Kerkeraad gecollecteerd in alle godsdienstoefeningen, waarvoor hij zulks bepaalt, en het provendu door een commissie van zijnentwege in ontvangst genomen, uitgekeerd en verantwoord.

11. In elke commissie van den gecombineerden Kerkeraad moet minstens één lid uit elken afzonderlijken Kerkeraad zitting hebben.

12. Van de bevoegdheid van den gecombineerden Kerkeraad is uitgesloten al wat aan de afzonderlijke Kerkeraden krachtens art. 3 verblijft.

13. Geschillen tusschen beide Kerkeraden ontstaan over de bevoegdheid van den gecombineerden Kerkeraad of over de uitlegging van deze overeenkomst, worden voor de meerdere vergaderingen ter beslissing gebracht.

Aldus gedaan en krachtens volmacht vastgesteld te op den 188 om in werking te stellen 188
De gevolmachtigden voornoemd,

CONCEPT-BERICHT. Aan de Overheid.

Aan den Koning!

Geeft met verschuldigten eerbied te kennen de Kerkeraad der Christelijke Gereformeerde Gemeente te dat onder dagteekening van door de Algemeene Synodale Commissie der Christelijke Gereformeerde Kerk namens hem eene verklaring aan Z. M. den Koning is opgezonden, om ter voldoening aan art. 1 van de Wet van 10 Sept. 1853 (*Staatshlad* no. 102) de bepalingen betreffende de inrichting en het bestuur van zijne gemeente aan de Regering mede te deelen; dat zij thans echter ter voldoening aan de bepaling in hetzelfde artikel luidende: »Nieuw te maken bepalingen worden mede voor of bij het in werking brengen daarvan op gelijke wijze ter Onzer kennis gebracht,» de eer heeft mededeeling te doen van zijn besluit d. d. waarbij hij nader de inrichting en het bestuur van de gemeente waarover hij gesteld is, geregeld heeft, en zulks voorzoveel noodig onder goedkeuring der meerdere vergaderingen, waaronder hij dusver ressorteerd.

Art. 1. De Christelijke Gereformeerde Kerk te vormt in rechten een zelfstandig Kerkgenootschap in den zin der Wet van 10 Sept. 1853 (*Stbl.* no. 102.)

Art. 2. Leden der Kerk zijn allen, die op den dag van dit Besluit op haar boeken staan ingeschreven of later daarop gebracht zullen worden; en zulks met hunne kinderen. Dit lidmaatschap houdt op door den dood, door vrijwillige uittreding of door den kerkelijken ban. In kerkelijke vergaderingen hebben alleen de broederen stem, voorzoveel zij tot het H. Avondmaal zijn en blijven toegelaten.

Art. 3. Hare Belijdenis is vervat in de Drie Formulieren van Eenigheid, vastgesteld op de Synode nationaal gehouden te Dordrecht in de jaren 1618/19. Zij gebruikt de Liturgie die op deze zelfde Synode is vastgesteld. En zij leeft naar de Kerkenordening, die in onderscheidene Synoden door de Gereformeerde Kerken dezer landen is aangenomen, en laatstelijk herzien op de Synode bovengemeld. Dit laatste echter met buitengebruikstelling van die bepalingen, wier uitvoerbaarheid door de sinds ingevoerde Staatsregeling kwam te vervallen, en waarvan opgave geschiedt in een Codicil, aan dit besluit gehecht.

Art. 4. Diensvolgens wordt het Bestuur over dit Kerkgenootschap gevoerd door den Kerkeraad, te kiezen volgens de bepaling van Art. 3—10, 22, 24 van de in Art. 2 gemelde Kerkenordening, en bestaande uit zoovele Dienaren, Ouderlingen en Diakenen als de Kerkeraad bepalen zal.

Art. 5. Ingevolge de bepalingen vervat in Hoofdstuk Twee van gemelde Kerkenordening, en op de wijze daarin vastgesteld, onderhoudt dit Kerkgenootschap de classicale en synodale samenkomsten met de overige kerken dezer landen, die in Belijdenis, Liturgie en Kerkenordening met haar overeenstemmen, voorzoveel deze daartoe genegen blijken.

Art. 6. Overmits Art. 37 der gemelde Kerkenordening het wenschelijk maakt, dat de gereformeerde gezindheid in eenzelfde plaats geestelijk zooveel mogelijk onder de leiding van eenzelfde consistorie sta, behoudt het Bestuur van dit Kerkgenootschap zich de bevoegdheid voor, om voor alle geestelijke aangelegenheden eene Combinatie aan te gaan met andere Kerkeraden, die in Belijdenis, Liturgie en Kerkenordening terzelfder plaatse met hem overeenstemmen.

Art. 7. Hiertoe zal alsdan met zulke Kerkeraden eene overeenkomst worden aangegaan met dien verstande: a. dat steeds duidelijk blijke welke Dienaren, Ouderlingen en Diakenen het Bestuur van het Kerkgenootschap uitmaken en hiervoor in rechten kunnen opkomen; b. dat alle Dienaren, Ouderlingen en Diakenen op voet van gelijkheid zitting en stem erlangen in deze combinatie van Kerkeraden; c. dat het Bestuur van dit Kerkgenootschap alle besluiten van dezen gecombineerden Kerkeraad, voor zooveel hem aangaat, als besluiten door hemzelf genomen erkent; d. dat de diaconale bezittingen van dit Kerkgenootschap zijn uitsluitend eigendom blijven; e. het eigendom en beheer van de kerkelijke goederen van het Kerkgenootschap steeds zelfstandig blijven; en f. dat mogelijk voorkomende geschillen ter beslissing gebracht worden van de Classis en zoo noodig van de Synoden.

Art. 8. Al wat aan dit Kerkgenootschap in eigendom reeds nu toekomt of later mocht toekomen, zal beheerd worden door den Kerkeraad, volgens bepalingen door hem zelve daarentrent vast te stellen.

DE KERKERAAD VOORNOEMD,
. Voorz.
. Scriba.

